

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Första Kammaren. N:o 28.

Lördagen den 18 April, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades två protokollsutdrag för sammanträdet på förmiddagen.

Fortsattes behandlingen af Stats-Utskottets utlåtande N:o 27, *Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter.* i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter äfvensom inom Riksdagen väckta förslag i dithörande ämnen. (Forts.)

Afdelning A).

1:a punkten.

Herr Casparsson: Då jag genom ödets omskiftelse blifvit uppkallad att börja debatten i afton, kan jag icke annat än anse det som en ödets lek, att precis på denna dag för 14 år sedan kom det äfven på min lott att börja öfverläggningen i aftonens plenum. Det var äfven då fråga om försvarets ordnande. Första Kammaren hade antagit utan vilkor en värnpligtslag med 90 dagars sammanlagd öfningstid. Nu har Första Kammaren antagit en värnpligtslag med endast 18 dagars förlängd öfningstid och är det nu fråga om vederlag af både grundskatter och indelningsverk samt ytterligare nedsättning af öfningstiden. Allting i denna världen går upp och ned; äfven försvarsfrågan har en gång gått upp, men nu har den gått ned. Huruvida Första Kammaren skall gå upp eller ned, borde snart blifva klart och afgjort.

Jag skulle icke hafva begärt ordet, om icke en talare här bakom mig, för hvilkens kamerala auktoritet Kammaren hyser stor aktning, hade uppkallat mig. Jag vill endast, att några af hans uppgifter icke skola stå ovederlagda i protokollet. Han talade om hemman, som genom tryckande skatter, hvilka icke kunde utgöras, öfvergått i statens ego, men han nämnde ingenting om alla de hemman, som tillfallit staten genom Gustaf I:s reduktion. Botin anser, att de uppgått till mellan 13,000 och 36,000, men anser 20,000 vara det

Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.
(Forts.)

sannolika för Sverige och Finland tillsammans. Han talade icke heller om de hemman, som genom Carl XI:s reduktion kommo till kronan. Jag har sett uppgifvas, att de tillsammans skulle varit mellan 30 och 40,000, ehuru det säkra antalet icke har kunnat uppgifvas. Han anförde vidare såsom skäl för grundskatternas afskaffande *quvarnräntans afskaffande*. Ja, sådana motiv har jag nog hört både i Stats-Utskottet och i Andra Kammaren, men i Första Kammaren kan jag ej erinra mig hafva hört sådana skäl anföras, och vill derföre blott påminna derom, att *quvarnräntan* icke uppgafs utan vederlag, hvilket utgjordes af upphörande af privilegierna, hvilka voro af ganska stor betydelse, åtminstone för en del *quvarnegare*. Denna eftergift skedde naturligtvis i handteringsens intresse, hvilken det var alldeles nödvändigt att frigöra på samma gång friare grundsatser i tullagstiftningen gjorde sig gällande.

Han nämnde äfven, att tionde-tackjernet blifvit afskaffadt, men detta var en *produktionsskatt* och mellan en sådan och en grundskatt är en väsentlig i skilnad.

Han anförde mot min motion, att jag sagt, att kronotionen vore jemnt fördelad. Att man kan råka citera origtigt efter ett muntligt yttrande, är naturligt, men när man citerar efter ett skriftligt yttrande, kan det ske exaktare. Jag har nemligen sagt »kronotionen, som i allmänhet är mera jemnt fördelad», naturligtvis i jmförelse med räntan; och denna uppgift tror jag, att jag kan stå för. Jag har i min motion åberopat 1864 års skattekomités tabeller och ber att nu få begagna samma källa. Hänför man kronotionen till 1862 års taxeringsvärden, så visar det sig, att i 12 län belöpte sig tionden till mellan 0,05 och 0,10 procent, i 8 län till mellan 0,11 och 0,15 proc. och i 4 län till mellan 0,16 och 0,29 proc. af taxeringsvärdet; det lägsta, 0,05 proc., i Blekinge, det högsta, 0,29 proc., i Westerås län. Härvid är dock i kronotionen inberäknad både den till kronan ingående och den utanordnade. Hvad räntan beträffar vill jag icke upptaga tiden med att angifva den i dess förhållande till taxeringsvärdet inom de olika länen, utan blott nämna, att den är lägst i Blekinge med 0,04 proc. och högst i Upsala län med 1,38 proc. Alltså synes det, att räntan varierar ofantligt mycket mera än kronotionen, och deraf drager jag den slutsatsen, att kronotionen är jemnare fördelad än räntan; men om den åberopade auktoriteten icke skulle godkännas, vill jag anförå några siffror ur den sista skatteregleringskomités tabeller. Enligt dessa är den lägsta kronotionen pr mantal 5 kronor 39 öre och den högsta 44 kronor 81 öre. Det är en differens af 8,1 gånger. Den lägsta räntan pr mantal förekommer i Blekinge med 2 kronor 11 öre; den högsta, i Södermanland, med 157 kronor 62 öre, hvilket är en skilnad af 74,7 gånger. När differensen mellan maximum och minimum således är 8,1 gånger för kronotionen samt 74,7 gånger för räntan, så tror jag mig hafva rätt att säga, att kronotionen är mera jemnt fördelad än räntan.

Han anförde vidare med afseende å mitt förslag, att denna utjemning »icke vore lätt att göra». Det har jag icke heller påstått, men jag tror, att det icke heller går så lätt att afskrifva de 30 procenten, ty de måste utgå af hvarje hemman och äfven dervid måste hemmansdelarne tagas med i beräkning. Jag tror derföre icke, att den ena metoden är lättare än den andra, och dessutom är det vid lösningen af en vigtig uppgift icke fråga om hvad som är lättast utan om hvad som är rättast att göra. Om en patient är utsatt för en svår sjukdom — jag menar nu icke en menniska, ty då skulle läkaren råka i kollission med strafflagen — är det nog enklast att sticka ihjel den, men en skicklig läkare gör icke så utan söker *bota* honom. Nog är det enklast att afskrifva grundskatterna, men icke är det statsmannamessigt.

Samme talare anförde, att Leroy-Beaulieu yttrat, att skatterna borde bedömas efter hela skattesystemet, och sade, att om vi hade ett sådant skattesystem som i Preussen, så skulle han icke hafva något emot grundskatternas bibehållande. Jag instämmer fullständigt deri, att man måste taga hänsyn till skattesystemet i dess helhet, och att påläggande af skatt på all fastighet vore det konsekventaste och mest principenliga, men att pålägga skatt, då det icke behöfs, anser jag icke tillrådligt. Uppstår deremot behof af ökad skatt, vore det nog en konsekvent tillämpning af systemet att äfven lägga skatt på öfrig fast egendom. Eftersom den ärade talaren har erkänt Leroy-Beaulieu såsom en auktoritet, så ber jag att få begagna mig af detta hans medgifvande för att anförä, hvad samme författare säger om grundskatternas natur; han talar dervid om grundskatter i allmänhet och ej särskildt med afseende på Frankrike. Han säger: »Ursprungligen var jorden gemensam för alla. Jordegaren är derför skyldig samhället en ersättning för det medgifvandet, som detta beviljar honom att begagna en ursprungligen gemensam tillhörighet, som dertill är begäfvad med en frivilligt alstrande kraft, som återger mera än den mottager. Så länge ett lands hela område icke är upptaget och öfvergått på enskilda händer, ställer sig lagstiftaren icke på denna ståndpunkt, men den är fullt berättigad, när hela jordområdet har blifvit enskild egendom. Då blir grundskatten ett slags *arrende*, som jordegaren betalar till samhället för rätten att begagna en inkomstkälla, som ursprungligen var gemensam och hvaraf tillgången är begränsad.» Jag tillåter mig att sätta den frejdade författarens auktoritet mot den ärade talarens; dock vill jag medgifva, att hvad grundskatterna i Sverige beträffar, en del af dem har uppkommit såsom rena skatter för tillfälliga ändamål, men jordeboksräntan, som är äldst, har jag för min del svårt att hålla för en skatt, utan anser den fortfarande hafva natur af en ränta.

En talare på elfsborgsbänken, som i förmiddags berörde hvad jag hade yttrat, fäste sig vid mitt uttryck, att i Frankrike hade man icke ett ögonblick tänkt på att afskaffa grundskatterna och anförde ett bevis för att så dock varit förhållandet. Historien om

Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter.

(Forts.)

Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter.
(Forts.)

grundskattefunderingarne i Frankrike erinrar mig om en tilldragelse med en person, som just icke i allmänhet brukade tänka. Han sade en gång: »nu har jag fattat en tanke», men på min uppmaning att meddela den, tillade han försigtigtvis: »jag skall be, att den får blifva osagd». Så gick det också med den der tanken att afskaffa grundskatterna i Frankrike; den blef visserligen uttalad i förbigående, men sattes aldrig i verket.

Samme talare sade äfven, att blir det krig, så får man låna penningar. Ja, det kan nog vara bra att låna för produktiva ändamål; för en så inproduktiv sak som krig går det väl äfven för sig, men nog blir det dyrt.

Jag öfvergår nu till hans Excellens Statsministerns anförande och vill då först tacka honom för den välvilja, som han ådagalade, då han bemötte min motion. Jag finner att vi äro enige i fråga om premisserna, men vid konklusionen erfar jag med ledsnad att vi skilja oss åt. Hans Excellens talade förut om, att denna grundskattefråga är sekelgammal. Ja, det är den, men först har man endast begärt en revision af grundskatten och all jords lika beskattning. Grundskattefrågan i dess *nuvarande* form är deremot blott 12 år gammal; den uppkom 1873. Hans Excellens sade vidare med anledning deraf, att nu kunde den första skörden vara mogen. Men det ber jag att få säga, att blir icke den andra skörden bättre än denna första, så skulle jag, med begagnande af ett uttryck ur landshöfdingeembetenas årsberättelse, vilja karakterisera som »under medelmåttan». Beträffande den af mig framkastade tanken, ty något förslag är det icke, att staten skulle lösa till sig rättigheten att lägga äfven säterijord under grundskatt, så ansåg Hans Excellens det icke lämpligt. Jag vill blott i förbigående erinra att i Stats-Utskottet föreligger till afgörande Kongl. Maj:ts förslag, att staten skulle lösa till sig frälseräntorna. Det är en affär på fyra millioner och finge staten sedan behålla räntan, så vore affären väl icke så dålig, ty då kunde staten åtminstone räkna 4 procent på sina penningar, men när meningen är att äfven afskrifva räntan, blir affären just icke lysande. Då tror jag, att det vore en bättre affär att inköpa säterijorden under grundskatt. Hans Excellens sade, att det icke lönade mödan att utföra mitt projekt, emedan grundskatterna spelade så liten rol i budgeten. Ja, det är sant, att de i budgeten upptagna grundskatterna endast utgöra 8 procent af statsinkomsterna, men man ser dock, att andra land, mycket rikare än vårt, nöja sig med grundskatter, som äro jemförelsevis mindre. I Frankrike äro grundskatterna 6,3 procent af samtliga statsinkomster, i England 1,4 proc., i Preussen 5,4 proc. I Belgien, Holland och Osterrike uppgå de till något högre belopp, nemligen till respektive 8,4 proc., 9,1 och 9,9 proc. Oaktadt grundskatterna i dessa länder icke uppgå till någon större procent af budgeten, har man dock varit angelägen att bibehålla dem. Jag ansåg att grundskatterna i händelse af krig skulle spela en vigtig rol såsom medel att kunna skapa

tillgångar. Hans Excellens anmärkte, att om de nu afskaffades och de sedermera visade sig behöfliga, så hyste han det förtroendet till representationen, att den med glädje skulle åtaga sig nya jordskatter. Det är vanskligt att vara profet, i synnerhet i sitt eget fädernesland, men behöfvast nya skatter, så icke läggas i första hand några sådana å jorden, utan troligen kommer det att gå så, att först säljas de smärre domänerna, så de större och sedan pantsättas jernvägarne. Att få nya grundskatter torde komma att möta ofantligt stora svårigheter, och kommer säkerligen icke att lyckas, om icke innan dess representationen blir sammansatt på ett annat sätt än för närvarande. Det är till en stor del af denna orsak, som jag icke kan förlika mig med tanken att nu borttaga dem. Men kommer en annan klass till makten än den, som nu har den, så är jag fullt öfvertygad, att grundskatterna komma att återkastas på jorden med dubbel tyngd, och det blir de dåvarande jordinnehafvarne, som komma att deraf drabbas, och då prisa de nog icke dem, som nu afskaffat grundskatten.

Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter.
(Forts.)

Det har yttrats, att dessa grundskatters bibehållande skapa ett politiskt missnöje. Ja, om missnöjet är berättigadt, bör man afhjelpa det utan att uppställa några motfordringar. Aro grundskatterna orättvisa, böra de afskaffas utan vederlag och jag anser, att missnöjet är till en viss del berättigadt, derigenom att grundskatterna *trycka ojemnt*, men denna anledning till missnöje bör afskaffas utan fordran på vederlag. Så har jag föreslagit i min motion och jag påstår, att när man utgår från dessa premisser, är min konklusion riktigare än den från andra sidan dragna.

Det har vidare yttrats, att det skulle vara i de mindre jordegarnes intresse, att grundskatterna afskrifvas. Jag medgifver villigt, att de allt för höga grundskatterna icke äro till nytta för den mindre jordegaren just till följd af den konkurrens, som genom det låga jordvärdet uppstår, men en *måttlig* grundskatt tror jag vara i den mindre jordegarens intresse, ty den underlättar för honom möjligheten att förskaffa sig en egen torfva, i det att han slipper att för dennas inköpande upplåna det kapital, som grundskatten representerar, då den kapitaliseras såsom en ouppsägbar inteckning i fastigheten. Deri ligger efter mitt förmenande den stora fördelen för just den mindre jordbrukaren.

Det har talats om, att ledamöter af denna Kammare icke borde låta sig afhållas från att antaga förslaget, därför att de möjligen sjelfve hafva fördel af förslaget, utan äfven tänka på de mindre jordbrukarne. Om det är tillåtet att i en sådan fråga som denna taga hänsyn till sin personliga ställning till frågan, så har äfven jag tänkt på de mindre jordbrukarne. Jag tycker, att det är motbjudande att mottaga vederlag för de ökade beväringsofvingar, som mina underhafvandes söner skola fullgöra. Om missnöjet med grundskatterna hvilat på medvetandet af en från gammalt begången orättvisa, så tror jag, att detta sätt att afskaffa dem skall hos den egendomslösa be-

Nedsättning i af folkningen alstra en kanske genom sekler fortfarande åsigt och känsla de på viss jord af en mot dem begången orättvisa, och en sådan känsla tror jag hvilande kan hafva mera betänkliga följder, än det nuvarande missnöjet.
grundskatler.

(Forts.)

Här har uttalats en högstämd uppfattning af frågans fosterländska betydelse. Jag brukar i sådant fall hafva mycket lätt att känna mig tilltalad, men jag får bekänna, att i detta fall har jag icke blifvit det, ty fakturan, som karakteriserar köpenskapet, skiner allt för tydligt igenom de fosterländska fraserna. Det är därför, jag fortfarande vidhåller mitt yrkande om afslag.

Grefve Sparre: Efter allt det myckna, som varit skrifvet och taladt i denna fråga, efter de många glänsande anföranden, vi i dag fått åhöra, hade jag tänkt att yttra endast några få ord och egentligen fästa mig vid den taktiska sidan af frågan. Men jag kan icke underlåta att, då den föregående talaren uppläst ett anförande angående grundskatten af en framstående nationalekonom, äfven för min del uppläsa några ord af en lika framstående auktoritet, nämligen den franske författaren Esquirou de Parieu. Han säger, i sitt arbete »Traité des impôts», att »några författare anmärkt mot grundskatten, att den är orättvis i det hänseendet, att den på inkomst af fast egendom lägger en börda, som borde vara lika fördelad på all inkomst.» »Men», säger han vidare, »man må tillåta oss att icke betrakta en sådan anmärkning såsom direkt rigtad mot principen för grundskatten, sådan den anordnats i de flesta moderna samhällen, der den är förenad med ett vexlande antal andra skatter, hvilka träffa den industriella inkomsten eller andra grenar af inkomst.» Hvar jag granskar de utländska skattelagarna, träffar jag också sådana skatter vid sidan af grundskatterna. Här i Sverige finnes egentligen icke mer än en förmögenhetsskatt, grundskatten, som står kvar sedan gamla tider och *den* hvilat på endast *en del* af *ett enda* beskattningsföremål och ytterst ojemnt på denna del. Då jag icke tror, att man kan genomföra ett helt nytt skattesystem, har jag icke kunnat finna någon annan utväg än att låta våra nuvarande grundskatter försvinna.

En ärad talare nämnde nyss, att han kunde finna billigheten af en fastighetsskatt, som hvilade äfven på annan än jordbruksfastighet, men han frågade tillika, hvarföre man skall införa en sådan, när man icke behöfver den. Jag frågar åter, hvarföre skall man icke få minska en skatt, som finnes, när intet hindrar, att sådant kan ske. Han talade om de engelska förhållandena. Der finnes visserligen en grundskatt å jordbruksfastighet, som uppgår till öfver en million pund sterling, men äfven en husskatt, maeisons habitées, uppgående till öfver 1,700,000 pund. Hvar jag granskar skatteförhållandena i utlandet, så träffar jag andra skatter vid sidan af grundskatterna. I Frankrike t. ex. husskatten (Porte et fenêtre), samt på industrien hvilande Contribution des Patentes, samt slutligen ej att glömma Contribution personnelle et mobilière. I Preussen en hus-

skatt, Gebunde-Steuer, och den industrien träffande Gewerbe-Steuer. *Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter.* och detta kan jag icke anse lämpligt.

Men jag vill icke uppehålla mig längre med skattefrågan, då jag egentligen ämnat hålla mig till den taktiska sidan af saken. Jag vill hvad den angår vördsamt anhålla hos Kammaren, att Kammaren icke måtte lyssna till dem, som yrkat afslag eller återremiss i denna fråga, utan att Kammaren måtte bifalla hvad Utskottet här föreslagit. Jag kan väl fatta deras tanke, som förlorat modet, när de sett, huru Kamrarne skilt sig åt i fråga om värnpligtslagen, och därför nu vilja kasta yxan i sjön, men jag tror dock, att detta är för tidigt. Jag kan också tänka mig, att somliga vilja, då nedsättningar gjorts i värnpligtslagen, äfven göra nedsättningar på annat håll. Men jag tror icke, att detta heller är lämpligt. Mig förefaller det, som om, då vi kommit i den ställning, der vi nu äro, ingenting kan bättre främja försvarsfrågans framtid, än att Första Kammaren genom en följd af beslut i alla de sammanbundna frågorna visar landet, hvad Första Kammaren under vissa förutsättningar hade velat i denna fråga. På det sättet skall situationen blifva klar, men klar blifver den icke genom en återremiss. Beslutas återremiss, då kommer frågan åter om några dagar (en talare sade också, att det var endast detta han önskade), men då under dessa dagar pågå underhandlingar om sammanjemkning i värnpligtsfrågan, så hemställer jag, om icke dessa underhandlingar måste taga intryck af att Kammaren ej fattat beslut i skattefrågan. Det är möjligt, att man genom ett sådant uppskof kunde vinna någon minskning i afskrifningsprocenten, men jag är lifligt öfvertygad derom, att de få procent, man möjligen skulle kunna vinna på detta sätt, komme att uppvägas af en vida större nedsättning i värnpligtslagen än eljest.

För dem, som lika med mig anse försvarsfrågan vara den viktigaste, tror jag det vara bäst att nu bringa frågan på sin spets, att föra den fram i hela sin utsträckning och så afvakta, hvad nästa steg blir. Kommer frågan tillbaka från Lag-Utskottet i sådant skick, att den icke kan antagas, må vi då förkasta den, men icke nu i förväg förhindra lösningen af landets viktigaste fråga. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Detta anförande mottogs med bifallsrop.

Herr Wennerberg: Om man jemför den öfverläggning, som för några dagar sedan försiggick angående den ena delen af Kongl. Maj:ts propositioner, den rörande värnpligtslagen, med den öfverläggning, som vi i dag hafva hört angående den andra delen rörande grundskatterna, så kan, åtminstone icke jag, värja mig för en viss undran. Lika matt och färglös, ja innehållslös, som den förra diskussionen i denna Kammare var, lika innehållsrik, lika utmärkt för

Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.

(Forts.)

kraft och öppet erkännande af grundsatser har den diskussion varit, som i dag blifvit förd, en diskussion, som, om den fortgår den korta stund, hvilken ännu är kvar, på samma sätt, måste lemna åt Kamraren det välförtjenta vitsordet, att den icke endast med insigt, utan med en öppen hjertighet, som är värd allt beröm, behandlat denna fråga.

Hvad kan skälet vara till detta så olika beteende vid de båda tillfällena? Var frågan om värnpligtslagen en så underordnad och likgiltig fråga, i jämförelse med den, som nu föreligger, om grundskatterna? Denna Kamraren måste svara nej, ty den har dock, oafsedt den temligen matta öfverläggningen, antagit Kongl. Majts förslag om värnpligtslagen nästan oförändradt. Det var liksom en tyst öfverenskommelse mellan oss alla, att så skulle ske. Partierna förenade sig nu, såsom många gånger förut; de ville så långt som möjligt gå Kongl. Majts välgrundade önsknings angående fäderneslandets försvar till mötes, och detta må vara ett beröm för Kamraren.

Att öfverläggningen blef matt, har derföre redan häri ett skäl. Den hade dock icke behöft blifva det, ty, åtminstone för mig, är den föreslagna värnpligtslagen ingalunda sådan, att den icke gifver anledning till en och annan anmärkning, som kunde vara af ganska stor vikt. Också hade jag, så godt jag det kunnat, genomgått densamma och funnit åtskilliga paragrafer behöfva än ett tillägg än ett förtydligande; men då jag fann Kamrarens mening, underordnade jag mig, denna gång liksom i alla frågor om vårt försvar, den åsigt, som tycktes mest gå Kongl. Majts önsknings till mötes.

Jag gör så äfven nu. Den diskussion, som i dag har förts, har ju egentligen varit preliminär. Saken afgöres icke i dag; ty sedan Kamraren stannat i så olika beslut i afseende på värnpligtslagen, som vi veta är händelsen, så är det icke i qväll sista gången som denna fråga kommer före, det är icke *nu* som det skall afgöras, hvad slutresultatet skall blifva. Endast i ett fall blifver ärendet i qväll afgjordt, och det är om Kamraren beslutar sig för afslag. Derföre begagnar jag redan nu tillfället att säga, att jag icke kan rösta så, och jag uppmanar hvar och en af Kamrarens ledamöter, som vill en lösning af frågan, att icke rösta för afslag. Vi hafva då två förslag att välja på, i fall vi vilja hålla vägen till målet öppen, och det är återremiss eller bifall.

Vi måste då först erkänna för hvarandra, att här föreligger egentligen icke ett afgörande af sjelfva saken, utan endast ett afgörande af den preliminära behandlingen af densamma. Den är icke på långt när så vigtig, som den uttömmande diskussionen i dag har tyckts utvisa, åtminstone icke för mig. Jag skulle nästan vara villig att vid valet af dessa förslag gå på hvilken sida som helst. Men jag skall söka gifva skäl, hvarföre jag väljer den ena *framför* den andra.

Vi kunna icke neka, att här i dag förekommit anföranden, så väl för afslag som för bifall och återremiss, hvilka anföranden varit allt erkännande värda. Jag har noga följt med dessa af insigt och öfver-

tygelse utmärkta anföranden och känner mig tacksam mot de män, som framfört dem, emedan de härigenom för mig klargjort frågor, som i och för sig icke äro synnerligen klara. Man måste nu fatta ett beslut. De fleste talare hafva uppträdt för ett bifall nu genast, några för afslag och några äfven för återremiss. Då man ser och drager sig till minnes hvad som på förmiddagen har yttrats till förmån för ett bifall, kan man icke neka, att skälet härför väger ganska tungt.

*Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.*
(Forts.)

Innan jag i sak yttrar mig vidare, ber jag att få, såsom en liten parentes, här inflicka en åsigt, som förut framförts af Hans Excellens Herr Statsministern, hvilkens innehållsrika anförande Kammaren nog har vetat uppskatta till sitt rätta värde, icke minst för den oförskräckthet, hvarmed han yttrat sig om grundskatterna. Jag delar hans uppfattning härom till största delen. Hade vi använt den tid, vi nu kämpat för försvarsfrågans lösning, till att ordentligt ordna skatteväsendet för hela landet, helt visst stode vi då på en bättre grund. Och förr än detta kommer till stånd, tviflar jag på, att vi kunna uträtta något för vårt försvar. Men då jag ock tror, att alla, som lika med mig sätta landets försvar högst, måste söka att undanröjda hvarje hinder, för att vi snart måtte komma på den punkt, att vi med skäl kunna säga, att vi gjort hvad vi förmått för detsamma, såsom nu denna skattefråga ligger som ett ohjelpigt hinder i vägen härför, är det vår första pligt att skaffa det undan. Så långt följer jag Hans Excellens Herr Statsministern. Men på hvad sätt och när skall det ske? Och hvarföre har icke regeringen med sådana åsikter framlagt denna fråga särskildt? Svaret är nog snart funnet: det är i sanning icke så lätt att framlägga den blott och bart för sig. Huru skulle den mottagas? Jo, af somliga visserligen med jubel, och det i samma mån starkare, som förkastelsen från andra blefve allt mera häftig och kring sig gripande; och det värsta vore måhända, att båda yttringarna skulle vara lika berättigade. Man bör derföre icke klandra regeringen, att den ånyo har försökt en sista gemensam lösning; men man har ock rätt att säga, att denna sista kompromiss visat, hvad man på den vägen har att hoppas. Förut har man bjudit något för något; nu säger man ja till det ena, men ett nästan absolut nej till det andra. Det är ett olyckligt tillstånd, det känner nog en hvar ibland oss, och att komma ur det är icke lätt. För min del, har jag ej kunnat utfinna mer, än två sätt, hvarpå den hårdt åtdragna knuten kan lösas, och för hvartdera af dessa två sätt ber hvarje varm fosterlandsvän Gud bevara oss. Må man icke klandra regeringen derför, att den fortgått på den väg, dess företrädare inslagit. Hade icke något försök gjorts, så hade säkerligen klandret derför blifvit lika stort.

På hvad punkt stå vi nu? Jo, vi stå nu på punkten af en ny sammanjemkning; ty klar är den saken, att icke kommer Andra Kammaren att antaga Kongl. Maj:ts förslag oförändradt. Vi känna med oss, att så icke sker, vi måste medgifva, att detta redan och bestämdt ingår i vårt medvetande. Jag ber att få lägga vikt härpå,

Nedsättning i ty på grund af just detta förhållande är det, som jag vill motivera de på viss jord det slut, hvartill jag kommer.

hvilande grundskatter.

(Forts.)

Man har sagt, och det låter ju höra sig, att, har Första Kammaren genast, likasom genom en tyst öfverenskommelse, antagit Kongl. Maj:ts förslag till värnpligtslag, så bjuder konsekvensen, att Första Kammaren nu, utan att fästa det ringaste afseende vid hvad Andra Kammaren beslutit, också handlar för sig sjelf och utan vidare antager Stats-Utskottets förslag. Ja, mine herrar, detta är fullt logiskt, i fall vi stode på samma punkt nu, som vi gjorde innan Andra Kammaren fattade sitt beslut. Då var det i sin ordning. Hade icke händelsevis den preliminära diskussionen här i Kammaren om föredragnings sättet af värnpligtslagen upptagit så lång tid, utan det händt, att äfven denna andra del af Kongl. Maj:ts proposition här föredragits ungefär samtidigt med den förra, och innan vi hade vetat, hvad Andra Kammaren beslutit, då hade det varit alldeles i sin ordning att säga, att, har Första Kammaren utan någon betänklighet antagit värnpligtslagen, så har den också förbundet sig att utan någon sådan äfven antaga Stats-Utskottets nu förevarande förslag. Men så var icke händelsen, och händelsen är ett faktum och till den, som icke bryr sig om fakta, utan ställer sig utanför dem i luften och resonerar med den vanliga frasen, att Första Kammaren bör handla för sig, utan allt afseende på hvad Andra Kammaren beslutit, till honom har man rätt att säga, att på det sättet handlar han ej blott mot bättre vetande, utan äfven mycket oklokt.

Hvar och en, hvilken, likasom jag, fäster det största afseendet vid försvarssidan i Kongl. Maj:ts propositioner, och endast ett sekundärt vid den andra sidan, hvilken i sjelfva verket på långt när icke har den betydelse, som man velat gifva den, emedan den är och bör vara allenast en tidsfråga, som, om vi verkligen vilja hafva ett försvar, måste på ett eller annat sätt, i värsta fall kanske för sent, lösas; han bör derföre också nu se till, på hvad punkt vi stå.

Är det verkligen inkonsekvent, om Första Kammaren dröjer med sitt definitiva afgörande af denna del af saken, då Andra Kammaren återremitterat åtskilliga punkter af värnpligtslagen, och då fråga är om ett köp, (ett ord, som jag gerna ville se bortkastadt, emedan det blott tjänar till att uppreta sinnena) eller är det rätt att vi ställa oss på en svagare punkt, än vi hafva skäl till genom förkastandet af en återremiss? Flere talare hafva sagt, att en återremiss är detsamma som ett afslag. Nej, mine herrar, ett afslag är afslag, men *det* är icke en återremiss. För deras likställighet har icke heller någon annan sökt frambringa bevis än den siste talaren. Han har gjort det, men hans skäl voro icke tillräckligt bevisande, åtminstone icke för mig, ty antingen det här beslutas återremiss eller bifall, så vet nog han, lika väl som jag, att vid en uppgörelse om den möjliga jemkningen kommer icke *Andra Kam-* maren att sträcka sig hvarken högre eller lägre på grund af något

Första Kammarens handlingssätt. Men för den Första Kammaren blir ställningen i ena eller andra fallet helt olika.

För många af denna Kammares ledamöter är det i hög grad påkostande att nu genast medgifva en afskrifning af 30 procent, utan att veta hvad man häremot kan erhålla. Det är visserligen sagdt, att ett sådant medgifvande göres under förutsättning, att Kongl. Maj:ts proposition om värnpligtslagen blifver antagen; men nu frågar jag — och dermed kommer jag till den punkt, hvarför jag nyss utbad mig Kammarens särskilda uppmärksamhet — finnes det någon i denna Kammare, som i politisk erfarenhet står på en så naiv ståndpunkt, att han tror, att Andra Kammarens majoritet skall oförändradt antaga Kongl. Maj:ts förslag?

Således, ställningen är ändrad. Då frågar jag vidare: hvilken af oss vet, hvad bud som kommer att göras från Andra Kammaren? Jag tror icke, att någon här vågar påstå, att han vet det. Jag har hört gissas åtskilliga förslag; af dessa hafva de flesta förefallit mig alldeles oantagliga; men jag vill derföre icke förtvifla om eu dräglig utgång, emedan det ju *kan* hända, att en jemkning skulle kunna åstadkommas sådan, att Första Kammaren kunde antaga densamma. All vigt och välsignelse ligger icke i de 18 dagarne, men jemkningen kan ligga dem så nära, att Första Kammaren anser sig böra biträda densamma för att få en uppgörelse till stånd, och jag för min del skall icke finnas ovillig dertill. Då detta emellertid för mig helt och hållet beror på hvad den Andra Kammaren kommer att besluta, så har jag, för min del, tillräckliga skäl att yrka återremiss, och jag hoppas, att denna Kammares ledamöter vid närmare betänkande skola finna, att detta är hvad som bör yrkas af alla, hvilka icke i en sådan sak som denna vilja förhast sig: att det är af största betydelse för saken, att Första Kammares ledamöter mot hvarandra visa allt det tillmötesgående, som är billigt och nödigt, i fall de vilja, att Första Kammaren skall fortfarande hafva något anseende. Af Kammares ledamöter vill den ena hälften — jag tror att man kan räkna dem i två hälfter — att Första Kammaren nu skall förkasta förslaget — jag beklagar, om så blir händelsen —, den andra hälften vill genast hafva slut på saken och bifall till förslaget; men derigenom skulle den förra hälften finna sig så tillbakastött, att man säkert hade att påräkna flere nej vid det afgörande tillfället, än som annars blefve fallet. Derföre är det, enligt min öfvertygelse, klokast att nu välja återremiss. Det är för öfrigt ganska få gånger jag kunnat finna, att en återremiss skadat, men deremot kan jag upppleta många fall, då mycket helso-sammare beslut kunnat fattas, om man gifvit sig tid att under en återremiss betänka saken och på det viset sökt närma sig hvarandra.

Jag har ock slutligen ett särskildt skäl, hvarför jag yrkar återremiss, ehuru det är ledsamt, att jag skall behöfva omnämna det. Här har af en och annan talares ord redan framlyst, på hvilken

*Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.*
(Forts.)

Nedsättning i osäker grund Kammararen kommer att stå i händelse af ett bifall. de på viss jord hvilande grundskatter. Jag skall förbigå, hvad mindre betydande bland dessa talare sagt och endast fästa mig vid ett yttrande af den ledamot, som i denna Kammarare eger det måhända största förtroendet. Han yttrade — och jag skref genast upp hans ord, emedan de antingen gifva anledning till missuppfattning eller ock innebära en verklig fara, och i hvilketdera fallet som helst torde Kammararen göra väl uti att betänka sig innan den redan nu går in på ett bifall och derigenom försvagar sin ställning — han yttrade, såsom orden lydde: »nu är köpeskillingen, tyvärr, redan beslutet, och det återstår endast att tillse, hurudan valutans derför skall blifva.» Nej, mine herrar, det är först nu, efter förmiddagens och denna diskussion, som den så kallade köpeskillingen skall beslutas. Jag yrkar återremiss.

(Forts.)

Flere af Kammararens ledamöter gäfvö vid slutet af detta yttrande sitt bifall tillkänna.

Herr vice Talmannen: Jag hade icke ämnat besvära Kammararen ytterligare en gång i denna debatt, då jag i sjelfva hufvudfrågan så många gånger yttrat mig, men det yttrande, som afgafs på förmiddagen af hans Excellens Statsministern, är i följd af både hans personlighet och hans ställning af allt för stor betydelse, för att jag skulle kunna lemna det alldeles utan motsägelse.

Jag är alldeles ense med honom deri, att den Kongl. propositionen hvilat på Riksdagens egen auktoritet, så tillvida som den grundar sig på 1873 års riksdagsskrivelse, om man också måste erkänna, att hvad denna skrifvelse innehåller om ett tillfredsställande försvar, blifvit i temligen hög grad urvattnadt. Men jag kan deremot icke instämma med honom deri, att frågan genom århundraden har arbetat sig fram, tills den funnit sitt uttryck i 1873 års skrifvelse. Denna skrifvelse innehåller ett alldeles nytt uppslag i frågan. Mig veterligen har grundskattefrågan aldrig förut varit sammanställd med försvarsfrågan, utan var det då några framstående, fosterlandsälskande män i denna Kammarare, som, efter min tanke icke på goda skäl, men i den redbaraste afsigt stälde denna fråga tillsammans med försvarsfrågan och sökte på det sättet vinna en lösning, en framställning, för hvilken man lyckades vinna Andra Kammararens bifall, ehuru en af den Kammararens mest framstående män reserverade sig mot förslaget, hvarom han också synes hafva påmint under dagens debatt. Då denna fråga sålunda fick en alldeles ny ställning, erinrade motståndarne till sammanförandet af de båda frågorna, att derigenom sannolikt försvarsfrågan skulle komma att skjutas i bakgrunden och skattefrågan åter att framdragas i förgrunden. Jag hemställer, om icke detta är händelsen redan i den Kongl. propositionen och jag hemställer ännu mera, om det icke är händelsen i Hans Excellens Statsministerns yttrande. Detta yttrande gick uteslutande ut på att försvara lämpligheten, billigheten, rättigheten af att efter-

skänka grundskatterna och för den åsigten har han uppbjudit hela den rika förmåga, som står till hans förfogande.

Ett bland de hufvudskäl, som Hans Excellens anförde, var det, att man förblandade de nuvarande grundskatterna med en statsekonomiskt riktig grundskatt och att vägen att komma till ett riktigt skattesystem bär öfver de nuvarande grundskatternas afskaffande. Men hans Excellens tillade äfven, att i sådant fall skulle icke endast jordbruket utan äfven andra fastigheter och allt kapital underkastas en särskild förmögenhetsskatt, som skulle hafva en annan natur än inkomstskatten. Denna teori är utan tvifvel ganska tilltalande. En mycket framstående ledamot af Andra Kammaren, som mången af oss saknar både som politisk och enskild vän, väckte vid en af de sista riksdagarne en motion i detta syfte, att en särskild tyngre skatt skulle läggas på all inkomst, som härflöt från kapital, och en lägre på den inkomst, som förtärde kapitalet småningom, under det inkomsten förvärfvades, d. v. s. inkomst af arbete. Jag säger ännu en gång, att denna åsigt är mycket vacker och ganska tilltalande och jag vet icke, om jag misstager mig, då jag gissar, att Hans Excellens möjligen tänkt på något dylikt, men för min del fruktar jag, att den åtgärd, som hans Excellens nu förordar, nemligen grundskatternas afskrifning, som skulle bereda väg för den andra, blir en halfmesyr, d. v. s. det blir den, som blir viddagen, men den andra åtgärden kommer att länge låta vänta på sig. Men om det är meningen att ersätta de nuvarande grundskatterna, som efter min uppfattning hafva det ovärderliga företrädet att, verkande fullkomligt såsom en ränta, icke trycka någon, som betalar dem, om det är meningen att ersätta dessa skatter med en ny förmögenhetsskatt af tyngre karakter än inkomstskatten, så låt oss få se ett förslag till sådan skatt i sammanhang med grundskattens afskaffande; låt oss få se, hvad dessa framställningar i sammanhang kunna hafva att betyda och vi skola då kunna bedöma, om det kan vara lämpligt att borttaga de nuvarande grundskatterna för att bana väg för den nya förmögenhetsskatten.

Ett annat skäl, som jag icke kan neka att jag verkligen med en känsla af ledsnad hörde anföras, är det förmenta ringa beloppet af den nuvarande grundskatten. Jag tror icke att jag misstager mig, om jag säger, att, då hans Excellens tillträdde chefsambetet för finansdepartementet, ännu fans en tilläggskatt till den allmänna bevillningen, och jag erinrar mig mycket väl att den regering, hvaraf hans Excellens då var ledamot, lade synnerlig vikt på att ett år längre få behålla denna tilläggsbevillning. Då det således, mine herrar, icke är mer än fyra år, sedan regeringen nödgades lägga vikt på att erhålla ett tillägg till den allmänna bevillningen, som i allt fall i och för sig måste anses vara en undantagsskatt och hvilken icke går till högre belopp än omkring 1½ million, hemställer jag, om det verkligen kan vara skäl att med ett slags förakt tala om statsinkomster, som gå till 4½ millioner. Sedan den nya

*Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.
(Forts.)*

Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter.
(Forts.)

representationen börjat sitt arbete, hafva åtminstone två perioder inträffat, hvardera upptagande en tid af flere år, under hvilka regeringens största bekymmer varit att få utgifterna att gå ihop med inkomsterna äfven med den största sparsamhet, och då nya skatter och afgifter måst föreslås. Skola vi verkligen våga hoppas, att sådana perioder icke skola återkomma, därför att vi nu under några år haft synnerligen goda tullinkomster, ty derpå är det egentligen, som hela saken beror? Jag kan för min del icke instämma i ett sådant åskådningssätt af statens inkomster, utan för mig blifver uppoffringen af grundskatten en stor och betydande statsfinansiell uppoffring, hvilken jag, så länge den icke är alldeles nödvändig, vill undvika, och hvilken jag, om den måste ske för försvarets skull, önskar begränsa till det minsta möjliga.

Hans Excellens har vidare yttrat, att denna eftergift skulle företrädesvis komma de mindre bemedlade jordbrukarne till godo och att det betryck, hvarunder jordbruket nu lefver, synnerligen allvarligt manar till en sådan åtgärd. Det skulle utan tvifvel vara af mycket större intresse än att höra många andra kamerala utredningar, att få några sifferuppgifter om, huru denna eftergift kommer att ställa sig i förhållande till den större och den mindre förmögenheten. Jag är icke i tillfälle att lemna några tillräckligt exakta sådana uppgifter, men jag tror, att om alla de större och medelstora godsegare, som finnas i denna Kammare, räkna ut hvad trettio procent eftergift af rustnings- och roteringsbesväret, af kronotionden och af grundräntan kommer att göra för hvar och en af dem, skola de finna, att det blifver ett icke obetydligt belopp, som alldeles icke är att förakta; och när eftergiften gått till 100 procent, är det ett kapital, som för de stora jordegarne, åtminstone för dem, som ega skattejord till större myckenhet, blifver ett ganska anseeligt kapital. Jag tror att en sådan utredning skulle rubba den åsigten, att det företrädesvis skulle vara de mindre jordegarne, som hade nytta af afskrifningen. Denna kan ju äfven för innehafvare af $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{24}$ eller $\frac{1}{48}$ mantal, liksom hvarje annan ökad inkomst, vara rätt bra att få, men är sannerligen för sådana mindre jordbrukare så obetydlig, att det icke lönar mödan att tala derom såsom om en hjälp i nöd och betryck.

Detta är hvad jag hufvudsakligen velat säga i anledning af Hans Excellens' yttrande, men jag ber att äfven få säga några ord om den af mig yrkade återremissen. Jag har framställt detta yrkande därför att, om Kammaren bifaller den Kongl. propositionen oförändrad, kan någon ändring deri icke vidtagas, i fall ett sådant förslag till sammanjemkning i afseende å värnpligtslagen förekommer, som Kammaren möjligen finner sig kunna antaga. För min del får jag säga, att jag i sådant fall åtminstone vill söka vinna hvad jag anser vara af stor vigt, nemligen en modifikation i afseende å grundskatteafskrifningen. Särskildt anser jag det vara af största vigt att bibehålla den skilnad mellan kronotionde och ränta, som nu finnes,

och att, om möjligt, begränsa afskrifningen till räntan, på sätt föreslogs i den proposition, som afläts vid 1877 års riksdag, i hvilken med synnerlig beviskraft var ådagalagdt, att om afskrifning skulle ske, borde den i allt fall gälla den del af grundskatten, som jemförelsevis är jemnare fördelad och jemförelsevis icke går till så stort belopp. Beslutar Kammaren nu hvad här är föreslaget, kommer Kammaren naturligtvis aldrig att återse detta betänkande, utan då är också allt, hvad här beslutats och bifallits, en gång för alla fastslaget. Det är gifvet, att de, som utgöra majoriteten i Kammaren i denna fråga, kunna i denna del göra hvad de vilja, men jag tror icke att jag misstager mig, om jag säger, att åtskilliga röster komma att förloras vid sammanjemkningen — äfven om den blifver sådan att Första Kammaren kan tänka på att gå in på densamma — om detta betänkande bifalles.

Jag yrkar fortfarande återremiss.

Herr Wallenberg: Det är möjligt, att denna diskussion kan blifva tröttande för många, som redan fast beslutit hvad de skola komma att rösta, men det kan icke hjälpas, att man är skyldig sitt samvete att uttala sina betänkligheter, medan det ännu är tid och beslutet icke definitivt fattats.

Under denna diskussion hafva uppdukats så många sofismer, att det är omöjligt att låta dem alla passera utan försök till belysning.

Här talas nu först och främst om, att man vill »undanrödja detta politiska tvisteämne». Kan detta kallas att undanrödja ett politiskt tvisteämne? Det är tvärtom att göra detta politiska tvisteämne till en stående fråga, ända till dess grundskatterna och indelningsverket blifvit helt och hållet afskrifna, det innefattas i detta beslut. Tro herrarne att någon, som har den åsigten, att alltsammans bör afskrifvas, lugnar sig med ett bifall till nu föreliggande förslag. Nej, jag är innerligt öfvertygad om, att frågan kommer igen, kanske redan vid nästa riksdag. Det är lika säkert, som att detta är en allvarsam fråga. Besluta på en gång tre och en tredjedels procents årlig afskrifning! Det är ojemförligt mycket bättre än detta. Då vore det slut på frågan, och man kunde börja se till, om i andra näringsgrenar andra inkomstkällor kunde flöda rikligare för att fylla statsverkets behof. Att nu, derföre att under ett enda år öfverskott af statsmedel uppstått, skänka bort en årlig inkomst för alla följande år oåterkalleligen, kan det vara rimligt och förnuftigt? Se blott, huru budgeten ser ut. Skulle den uppgöras efter Andra Kammarens sjelfständiga beslut, då blefve det en vacker budget! Vi hafva haft exempel på, att den Kammaren icke ens medgaf byggandet af en minbåt för 190,000 kronor, ehuru en af dess ledande män förklarade det vara en ändamålsenlig båt. Den Kammaren har beslutat, att indelta arméns vapenöfningar skola minskas med 25 procent, utan att Kammarens majoritet besvärar sig med att motivera, huru en sådan reduktion skulle verka. Bort med siffror,

*Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.
(Forts.)*

Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter.
(Forts.)

det är alltihop! Man klandrar en köpman, som på en tillfällig vinst sätter upp ekipage, tager en stor våning o. s. v., men hvad skall man då säga om oss, i fall vi för ett enda års tillfälliga öfver-skott å statsmedel skänka bort dessa statens ständiga inkomster? Hurudana hushållare äro vi då? *Misshushållare* är det enkla ordet, som då passar in på oss!

Man säger att »skattereformen är en lifsfråga». Men man måste väl i sådant fall äfven tänka på, hurudan reformen är beskaffad och om den är sådan, att den *kan* antagas. Och jag frågar: är den verkligen sådan, derför att man säger: »skänk efter, ty här är tyngd-punkten i det politiska lifvet för närvarande»? På den vägen tror jag icke, att Första Kammaren ännu är beredd att ingå.

Herr Statsministern har yttrat, att »taxering af egendom skulle vara lämplig grund för bestämmande af en jordskatt». Ja bevars; men hvarför framlägger man då icke ett förslag i sådant syfte? Jag kan icke förstå, hvarför den frågan skall uppskjutas.

Jag kommer nu till några anteckningar, som jag gjort utur yttranden, som på förmiddagen fäldes af Herr Statsministern. Skulle han eller några af notarierna säga, att jag missuppfattat honom, är jag genast villig att erkänna det, men till dess detta skett, till-låter jag mig säga min mening om det jag tror mig hafva hört. Hans Excellens yttrade, »att de små hemmansegarne icke räkna, att med reformen icke följer en prisstegring å hemmanen, emedan så många faktorer ingå i bestämmandet af priset på jorden». Jag tror för min del, att de små hemmansegarne räkna mycket bra. De räkna sina röster och känna sin makt, och det är *den*, man bugar sig för, medan man vänder ryggen till alla andra näringsgrenar i landet. Det är ställningen! Jag försäkrar, Herr Talman, att de små hemmansegarne rycka allt närmare och närmare och taga vål-det, om de icke möta något motstånd och få upplysning om, att vi böra samverka och att Första Kammaren icke oupphörligt be-höfver underkasta sig.

Herr Statsministern har vidare sagt, att »vägen till en allmän grundskatt å jord går öfver afskrifningen af de nuvarande grund-skatterna». Det vill säga med andra ord att, när det motstånd, som nu göres mot beskattning af fast egendom å landet, blir förstärkt med egarne af frälsejord och jord af annan natur, *då* skall det blifva lättare att öfvervinna detta motstånd. Det tror jag san-nerligen icke! För min del hade jag önskat, att regeringen nu fram-lagt ett förslag, deri åtminstone angifvits en jordbeskattningsmetod, som kunde tillämpas, när en gång de nuvarande statsinkomsterna icke längre flöda så rikligt, som nu under djupaste fred. Men detta sakna vi helt och hållet, liksom så mycket annat, som rörer det industriella lifvet och handelns intressen.

Den högt ärade talaren yttrade äfven, att »jordbrukets betryckta ställning är ett skäl, som kraftigt talar för denna reform». Ja! Det är väl icke någon hemlighet, mina herrar, att det också finnes

andra näringsgrenar, hvilkas betryckta ställning är ganska betänklig, exempelvis, utan att nämna något annat än hvad som är allmänt känt, bergsbruket, industrien och sjöfarten. Hurudan är dessa näringsgrenars ställning? Jag tror, att många, många, många andra samhällsklasser än jordbrukarne kunde åberopa sin »betryckta ställning», men jag kan icke föreställa mig, att det skulle vara lämpligt, om alla dessa komme till statsmakterna och sade: Nu äro vi i en betryckt ställning! Afskrifven våra skatter! Det lättar åtminstone för tillfället! — Jag kan icke tro annat, än att hvar och en bör skatta efter sin inkomst; och jag kan aldrig tänka mig att inkomstskatten och statens smärre inkomstkällor kunna någonsin motsvara hela vårt behof, om vi bevilja de anslag, som behöfvas för kulturfrågor, hvilka nu skjutas å sido, — för att icke tala om försvarsfrågan. Det är för mig oförklarligt, hvarför man vill skjuta allt detta på framtiden.

Den högt ärade talaren sade slutligen, att framtida statsmän skulle komma att vidtaga de åtgärder, som han nu ansåg sig kunna åsidosätta. Dessa framtida statsmän komma helt visst icke att blifva synnerligen tacksamma för det arf, som lemnas dem, om man fortgår på den väg, som nu är inslagen. Hvart den skall leda, kan Herr Talman lätt tänka sig, då nu Andra Kammaren, på förslag af en af dess mest inflytelserika medlemmar, Herr Carl Ifvarsson, med en öfverväldigande majoritet beslutit sammanlänka grundskatteafskrifningen och frågan om lindring i rustnings- och roteringsbestyret, men helt enkelt vändt ryggen till all tanke på värnpligtslagen och försvaret i dess helhet. Det är högst egendomligt att Herr Statsministern, utan afseende å denna omständighet, som nu kommit till Kammarens kännedom, icke hade ett enda ord att säga om värnpligtslagen eller att eftergifterna afsågo att vinna förbättringar i försvarsväsendet.

Jag anhåller fortfarande om afslag å den föredragna punkten.

Herr Abelin: Den utomordentligt stora vigt jag fäster vid ett rätt ordnande af beväringinstitutionen och min uppfattning derom, att genom antagande af Kongl. Maj:ts förslag till värnpligtslag ett väsentligt steg i sådant syfte vore taget, hafva gjort, att jag allt från första början varit beredd att sluta mig till detta förslag, och äfven att, förutsatt att sådant kunde bidraga till lagens antagande oförändrad eller åtminstone i sina väsentliga delar oförändrad, taga de konsekvenser, som af detsamma måste dragas. Då jag bestämde mig för detta senare, skedde det icke utan tvekan och betänkligheter, hvilka föranleddes dels af det vid antagandet af lagförslaget fästa medgifvande om afskrifning, på sätt ifrågasatts, af 30 procent af indelningsverk och grundskatter och dels af den sammanbindning mellan försvars- och skattefrågorna, förslaget innebar, och hvilken sammanbindning jag städse ogillat och vid flere tillfällen motsatt mig. Jag var emellertid besluten att under nämnda

*Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.*

(Forts.)

*Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.*
(Forts.)

förutsättning låta mina betänkligheter falla, men då Andra Kam-
marens hållning blef mig bekant och det beslut, den skulle komma
att fatta, var att förutse, blef jag icke längre villrådig om, huru
jag på detta nya stadium af frågans utveckling skulle handla. Jag
begagnade mig därför af det tillfälle, som samtidigt erbjöd sig, att
sluta mig till ett förslag, som afsåg att upplösa sambandet mellan
dessa frågor och medgaf antagande af värnpligtslagen utan samman-
hang med frågan om skatteafskrifningen. Jag röstade alltså för det
af Herr Gahn framställda förslaget till ingress och ansåg mig der-
igenom hafva antagit värnpligtslagen utan alla vilkor. Då nu en
sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut synes mig omöjlig
och, om den ifrågasättes, måste blifva af den beskaffenhet, att den
icke kan af denna Kammare accepteras, då vidare jag fortfarande
huser den åsigt, som jag från kompromissens första stund uttalat,
att en sammanbindning af försvars- och skattefrågorna försvarar lös-
ningen af båda frågorna, särskildt försvarsfrågan, för hvilken jag
lika varmt och lifligt som någon annan intresserar mig, och då slut-
ligen det bjuder mig emot att vidare köpslå i frågor, som afse lan-
dets dyrbaraste intressen. kommer jag att sluta mig till dem, som
rösta afslag å förevarande förslag.

Herr Forssell, Hans: Till den nu föredragna punkten kommer
jag att rösta bifall, likasom till alla de följande. Jag skulle kunna
stanna här, åberopande mig såsom motivering på det yttrande, hvil-
ket i förmiddags afgafs af Herr Friherre de Geer, hvars uppfattning
af skattefrågans ställning jag nu liksom så ofta förut fullkomligt
delar. Men då den nu föredragna punkten innefattar bestämmelse
derom, att »ränta och kronotonde skola sammanföras till en summa
under benämning grundskatt» för att sedermera gemensamt afskrivas
och denna bestämmelse, som är mycket väsentlig, strider mot hvad
jag såsom chef för Finansdepartementet för åtta år sedan ansåg mig,
efter moget öfvervägande, böra tillstyrka, då proposition afgafs om
afskrifning af grundräntan, får Kamraren kanske ursäkta, om jag
tillägger några ord.

Jag vidhåller fortfarande den bestämda öfvertygelsen, att grund-
skatternas reglering skulle varda med största ändamålsenlighet lika-
som med största rättvisa och billighet verkställd på det sätt, att man
först och så fort som möjligt afskrifver grundräntan, denna skatt,
som hvilat nästan uteslutande på krono- och skattehemman, och
som redan derigenom är ojemförligt mest ojemnt fördelad och tryc-
kande; men deremot tills vidare bibehåller kronotonden, som hvilat
på både krono-, skatte- och allmänna samt insockne och rå- och
rörs-frälsehemman och hvarifrån sålunda endast det ringa antalet
säterier äro frikallade, och som dessutom är jemförelsevis mycket
jemnare fördelad än grundräntan, såsom fixerad mycket senare än
denna. Ville man derjemte redan nu vidtaga åtskilliga af de be-

stämmelser som i motion af en ärad ledamot i denna Kammare föreslagits, skulle utjemningen varda ännu mera fortskyndad.

*Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.
(Forts.)*

En sådan reform skulle efter mitt förmenande mycket kraftigare och snabbare lindra just de skatteskyldige, som äro af lindring mest i behof. En sådan reform, som med det nu föreslagna beloppet af 1,368,000 kronor — utgörande 42 procent af räntan — nedsatte grundräntan för våra 45,000 skatte- och kronohemman, skulle derigenom bringa dessa, nu ganska betungade hemman ett mycket stort steg fram till likställighet med de 17,700 allmänna samt insockne-, rå- och rörs- och frälse-hemman, hvilkas grundskatt hufvudsakligen utgöres af tionde. Den skulle just minska den känsla af grundskattens ojemna tryck, som är drifkraften för hela agitationen mot dessa bördor, och den skulle föra oss ett stort steg närmare till den punkt, der man med större lugn och besinning kunde öfverlägga om den slutliga utjemningen af en måttlig fastighetsskatt.

Den reform deremot, som afser att bringa alla krono-, skatte- och frälsehemman till fullkomlig likställighet med de 3,929 säterier, som hafva hvarken tionde eller ränta, gifver visserligen för framtiden mera storartade löften, vänder sig ock till ett större antal intressenter, och har derigenom bättre utsigter i voteringen; men den inlöser dock icke nu på långt när så fullständigt det löfte, som den gifver, ty den befriar endast med 30 procent.

Må hända skulle det också kunna sägas, att ett bibehållande af tionden orubbad hade varit mer än någonsin påkalladt nu, då nedsättning i grundskatterna föreslås utan det förbehåll om förhöjning i bevillningstaxeringen, som ända sedan år 1873 varit uppställt såsom ett vilkor för grundskatteregleringen.

Jag instämmer fullkomligen i hans Excellens Herr Statsministerns tanke, att ett bortseende från detta förbehåll varit berättigadt i detta ögonblick, då så mycket klagas öfver jordbrukets tillfälliga betryck; men just därför hade det icke varit fullt befogadt att tills vidare bibehålla orubbad den grundskatt, som i en framtid, när afskrifningen af räntan blifver fullbordad, mycket lätt och utan kostnader eller svårigheter eller fara att komma i kollision med säteriernas privilegier, kunde utjemnas och regleras till eller utbytas mot en verklig fastighetsskatt, lika för *all* jordegendom.

Såsom nu förhållandena gestaltat sig, vill jag åtminstone icke undertrycka den tro, att det som år 1885 kan komma att ske med de 30 procentens afskrifning utan något förbehåll om förhöjning af bevillningsprocenten, det kommer i en framtid att betraktas såsom ett prejudikat vid behandlingen af de återstående 70 procenten. Det må vara sant, som Herr Statsministern yttrade, att vägen *till* en jemn fastighetsskatt går öfver det gamla jordskattesystemets ruiner, men om den nu föreslagna vägen fruktar jag, att man med skäl kan säga, att den väl leder öfver grundskattesystemets ruiner, men icke *till* en fastighetsskatt, utan rakt *ifrån* densamma. Detta är det nuvarande förslagets brist i skatte-tekniskt hänseende.

Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.
(Forts.)

Men, mine herrar, allt detta låter sig sägas och försvaras och kanske med någon envishet fasthållas, om grundskattefrågan betraktas uteslutande såsom en skatteregeringsfråga och icke såsom något annat.

År 1877 var förslaget om nedsättning i grundräntan framlagdt, väl samtidigt med, men icke i ovilkorligt samband med försvarsfrågan. I år, liksom år 1883, har hon deremot kommit i ett alldeles oupplösligt samband med försvarsfrågan — så oupplösligt att hon för denna Kammare framstår nästan som ett bihang till denna fråga, åtminstone till formen; och så mycket är ännu kvar af denna försvarsfrågas stora betydelse, att jag är alldeles öfvertygad om, att i detta ögonblick Kammarens ledamöter icke hafva något stort intresse för grundskattefrågans tekniska detaljer. Det lönar icke ens mödan försöka att för en kritik af dessa detaljer taga någon uppmärksamhet i anspråk.

Kammaren står, nu såsom 1883, inför ett antingen — eller; inför lösningen eller icke-lösningen af en under årtionden förberedd politisk situation; och då må det tillåtas mig att underordna mitt egna tycke, min egen öfvertygelse i specialfrågor under högre syften. Många andra af Kammarens ledamöter hafva förklarar sig benägna att i frågan undertrycka egna åsikter, hvilka varit vida mera principiellt afvikande från förslaget, än mina i sjelfva verket äro. Jag uppoffrar mina önsknningar i den öfvertygelsen, att dessa *högre* syften af denna Kammare fortfarande skola hållas tillräckligt högt, för att mina så väl som andra ledamöters uppoffringar och eftergifter må kunna anses vara fullt försvarade. Ansåge jag mig berättigad att frukta något annat, skulle jag åtminstone vid ingressen till denna punkt yrka endast ett vilkorligt bifall till förslaget.

Här har åtskilliga gånger och senast af en vältalig ledamot från Kronobergs län yrkats återremiss. Då jag för några dagar sedan var bland dem, som bestredo förslaget att grundskattefrågans afgörande skulle uppskjutas, till dess Kamrarna enats i beslutet om värnpligtslagen, skedde detta därför, att jag ansåg frågan då vara för tidigt väckt, och att, om ett sådant beslut då skulle hafva fattats, det hade blifvit ödesdigert för hela den stora försvars- och skattefrågans afgörande och för Kammarens ställning till densamma. Jag yttrade då, att, om ett dylikt uppskof i skattefrågan skulle ske, vore det tid att yrka derpå i form af en begäran om återremiss, när denna fråga här komme att föredragas. Jag vill också öppet erkänna, att jag, i olikhet med flera af mina vänner, någon tid hyste en mycket stark benägenhet för en sådan åtgärd, icke därför att en återremiss för mig skulle innebära uttrycket af någon uppbrusande ovilja öfver det sätt, hvarpå ingressen till värnpligtslagen blifvit formulerad eller hela värnpligtslagen blifvit behandlad i Andra Kammaren — såsom en ärad talare på förmiddagen antydde — långt derifrån! — utan endast därför att jag i denna återremiss då tyckte

mig se en utväg att *befrämja* en ganska lycklig sammanjemkning af åsigtterna i båda dessa frågor.

Det förhåller sig ju nemligen så, såsom vi alla veta, att, om nu i denna skattelindringsfråga Stats-Utskottets förslag af båda Kammarne bifalles, det icke längre kan blifva något tal om skattefrågan. Då kommer allt att hänga på den sammanjemkning, som kan rörande värnpligtslagen åstadkommas af Lag-Utskottet. Allt står då på ett kort, och varder jemkningsanbudet från Utskottet af sådan beskaffenhet, att det icke kan af denna Kammares majoritet antagas, så hänger frågan upp sig på denna enda hake. Man kan ju tänka sig att, om deremot skattefrågan icke vore afgjord, en majoritet slutligen skulle kunna vinnas för ett sammanjemkande af åsigtterna i försvarsfrågan, men emot andra vilkor i fråga om afskrifningen. De i denna Kammarne, hvilka icke skulle vilja taga ett så litet steg i försvarsfrågan, som kan komma att erbjudas från andra hållet, emot de 30 procentens afskrifning på hela grundskatten, skulle ju kunna tänkas villiga att gå in på ett mindre steg i fråga om värnpligten, om det vore möjligt att i någon mån förändra villkoren äfven för grundskatteafskrifningen. Kammarens ledamöter torde lätt förstå, huru den, som endast med motvilja ser afskrifningen omfatta hela grundskatten och helst skulle gifva densamma en både mera moderat och mera rationel form, måste hysa stor benägenhet för utsigtterna till en *dylik* uppgörelse.

Men hvad jag aldrig kunnat släppa ur sigte, det är att återremissen just måste afse att i viss förutsatt händelse *vinna* en jemkning eller rättare förbättring af grundskatteafskrifningen, eller att, såsom Herr vice Talmannen uttryckte sig, kunna från densamma undantaga tionden, för den händelse ett allt för ringa anbud i afseende på värnpligtslagen skulle göras från Andra Kammarens sida. Om icke återremissen har detta att betyda, vet jag icke hvad den betyder! Och jag uppmanar en hvar af dem, som talat för återremiss, att säga hvad densamma eljest skulle afse. Den måste — jag upprepar det ännu en gång och åberopar mig här på förslagsställarens ega ord, — betyda att vi bereda oss möjligheten att *vinna* hvad vi anse vara en förbättring i grundskatteafskrifningen, i fall anbudet i afseende på värnpligtslagen blefve mycket litet.

Men de, som just under denna förutsättning och i detta syfte tänkt på möjligheten af en återremiss, huru skola väl de kunna vidhålla sin mening, sedan nu till deras kännedom kommit allt hvad Andra Kammarne beslutat i fråga om värnpligtslagen. Jag ber att ännu en gång få betona detta af en föregående talare här vidrörda beslut, på det att herrarne rätt må inse hvad det betyder. Andra Kammarne har gifvit ingressen till värnpligtslagen följande lydelse: »Att Kammarens blifvande beslut rörande det i Lag-Utskottets förevarande utlåtande framlagda förslag till värnpligtslag fattas under förutsättning att Riksdagen jemväl besluter nedsättning med 30 pro-

Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter.
(Forts.)

Nedsättning i cent i de på viss jord hvilande grundskatter och motsvarande lindringar i rustnings- och roteringsbesvären».

de på viss jord hvilande grundskatter.

(Forts.)

Det har på förmiddagen här sagts, att »köpeskillingen» härigenom blifvit på förhand bestämd. Deremot har en senare talare protesterat. Om det nu är detta uttryck, som icke fallit honom i smaken, kan man ju ändra det derhän, att det under denna Riksdag icke längre är tänkbart att vinna någon sammanjemkning emellan de olika partien på basis af en lägre procent än 30, eller af en annan afskrifning än den som afser samtliga grundskatter.

Det är numera visserligen möjligt för Första Kammaren att vid en förnyad behandling af detta betänkande för sin del nedsätta sitt anbud till 10, 15, 20 procent eller till 30 procent allenast på grundröntan; men dermed vinna vi dock ingenting, ty Andra Kammaren har redan fattat sitt beslut i den frågan. Dermed är uppgörelsen afskuren på denna punkt; och vi äro bragta till den situation, att ingenting annat återstår än att hoppas på en för denna Kammares majoritet möjlig sammanjemkning vid värnpligtslagen.

När nu återremissen, så vidt jag kan förstå, icke skulle bidraga till en slutlig modifikation af grundskatteafskrifningen och den således icke tjenar till något sådant syfte, som af mig kan godkännas, kan jag icke heller förena mig i yrkandet på densamma, utan anhåller endast om bifall till Stats-Utskottets förevarande förslag.

Friherre von Vegesack: Då jag hos Herr Talmannen begärde att få yttra mig i den till afgörande nu föredragna punkten af Stats-Utskottets utlåtande, ansåg jag det vara en nödvändighet, att inom Kammaren åtminstone en militär uppträdde i denna fråga. Jag visste icke då, att Herr General Abelin före mig begärt ordet, och jag är fullt öfvertygad om, att denna Kammares ledamöter skola med mig finna det mindre behagliga i att jag är nödsakad uppträda mot en af mina högt aktade kamrater med afseende å hvad han yttrade, då han begärde afslag på Stats-Utskottets förevarande framställning. Vi stå båda två fullkomligt ömmande för den oss kära svenska arméns förbättrande, men vi stå ledsamt nog i detta afseende på olika ståndpunkter. Han önskar att bygga denna armés organisation på den indelta arméns utveckling. Jag är anhängare till värnpligtssystemet. Men det hindrar mig icke att med den tillgifvenhet och aktning, jag hyser till honom, kunna följa honom så långt som möjligt, i händelse det kan byggas ett förslag till ordnande af våra militära förhållanden på den grund, han gjort till sitt lifs uppgift, och underkastar mig gerna hans större organisationsförmåga, för att kunna följa honom, i fall det vore en möjlighet, att han kunde utveckla hvad han så allvarligt och med sådan kraft framhållit.

Då jag första gången hade den äran att uppträda i denna Kammar, förelåg till afgörande en värnpligtslag, ungefär lika med den nu föreslagna. Jag kunde då icke köpslå om landets försvar mot att bortgifva grundskatter eller andra likställiga onera för att er-

hålla detta försvar. Men jag måste nu säga, såsom en framstående riksdagsman under den forna riksdagsordningen yttrade sig: »Jag tackar Gud för att jag blir visare för hvar dag»; och denna visdom, så att säga, fick jag tillfälle beakta, då jag som ledamot deltog i den komité, hvilken hade att ordna det arméorganisationsförslag, som vid 1873 års riksdag framlades. Jag kom då till den öfvertygelsen, att det vore en omöjlighet att lösa försvarsfrågan annat än i sammanhang med skattefrågan.

Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter.

(Forts.)

Om herrarne påminna sig, uttryckte jag i min reservation mot komiténs beslut en önskan att få 120 dagars värnpligtöfningar, såsom högst nödvändiga för den arméorganisation, som då var i fråga.

Jag böjde mig likväl under pluralitetens åsigt för att få fram nämnda förslag; men det hindrar icke, att jag står kvar på den militära ståndpunkt med afseende å öfningsdagarnas antal, som jag ansåg mig böra intaga inom komitén. Sedermera försökte jag, då det var fråga om samma arméorganisation inom det Särskilda Utskottet 1883, att framhålla mina åsichter. Det var en omöjlighet. Då nu mina försök att visa nödvändigheten af att få dessa beväringsofningar utsträckta till hvad jag som militär ansett nödvändigt icke burit någon frukt, har jag så småningom kommit på den ståndpunkt, att jag tror det icke lärer vara en möjlighet att vinna gehör för de åsichter, jag beträffande denna sak eger af militärisk erfarenhet.

Nu har regeringen framkommit med ett nytt förslag, som — jag måste erkänna det — icke tillfredsställer mig på något vis; men då det nu står på den ståndpunkt, att det lärer vara det enda möjliga sättet att få en beväringsofördning i stånd, så måste jag kasta å sido mina egna åsichter, fastän det smärtar mig, och jag upprepar hvad en ärad talare här på förmiddagen sade, att det är »med blödande hjerta» jag går in på detta förslag.

Men för att kunna få någon ordning i dessa beväringsoförhållanden, nödgas jag gå in på regeringens förslag; och jag kan icke finna, att ett afslag eller en återremiss härvid bör komma i fråga, ty då vi antagit värnpligtslagen medelst förbehåll att den endast kan gå igenom under förutsättning af att en del af grundskatterna och indelningsverkets onera på samma gång afskrifvas, måste jag, så svårt det än kännes, följa med det förslag, som här är framlagdt, och önskar således all framgång till Stats-Utskottets betänkande.

Friherre Barnekow: Jag skall icke inlåta mig mycket på frågan om grundskatternas afskrifning; ty derom har så mycket talats både i dag och förut och så mycket skrifvits i den saken, att icke mycket återstår att derom säga. Jag skall endast be att få i korthet bemöta några eller i synnerhet en talare, som här uppträdt; och sedan skall jag endast sysselsätta mig med denna frågas behandling här i Kammaren.

Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.
(Forts.)

Den talare, som närmast uppkallat mig, yttrade att, då fråga förelåg om att afskrifva grundskatterna *successivt*, han ansåg detta vara riktigare än att, såsom nu, taga ett stort procenttal på en gång. Men den ärade talaren var, såsom jag tror, icke heller då med om någon afskrifning af grundskatterna. Det påminner mig om att hvad man än framlägger i denna sak vill man icke gå in på.

Den ärade talaren sade, att denna afskrifning begärts för att afhjelpa jordbrukets betryckta ställning, men att det finnes äfven andra näringsgrenar, såsom handel och industri, som befunne sig i tryckt ställning.

Nej, mine herrar, det är *icke* för att afhjelpa jordbrukets betryckta ställning, utan det är en gammal fordran, som jordbrukarne hafva; och om den ärade talaren ville se efter, hvad den svenske jordbrukaren betalar i skatt i förhållande till de öfrige skattdragande, skulle han finna, att det ligger full rättvisa uti att erhålla den begärda skattelindringen. Om så är förhållandet, och så *är* förhållandet, är det endast och allenast rättvisa, som här påkallas.

Hvad nu särskildt beträffar behandlingen af denna fråga, skall jag icke hålla mig så mycket vid *afslag* på framställningen, ty af hvad jag funnit under diskussionen tror jag icke att därför finnes så mycket sympati. Men jag skall be att få hålla mig till *bifall* och *återremiss*.

Här har yrkats återremiss i det syfte att en sammanjemkning skulle kunna ske, så att, om vi nedsatte något på värnpligtslagen, skulle i samma proportion en nedsättning ega rum på grundskatterna. Men hvad skulle återremissen tjena till? Till rent ingenting! Hade man begärt att denna fråga skulle upptagas till behandling efter det att värnpligtslagen i Kammaren förevarit till behandling, hade jag kunnat fatta meningen dermed, men den frågan har redan varit före och blifvit afslagen, och nu är det icke till den ringaste nytta. Följden blir endast den, att Stats-Utskottet kommer att säga, att som Andra Kammaren redan fattat sitt beslut, fins det för Första Kammaren icke något annat att göra, än att, äfven den, fatta *sitt* beslut, och då stå vi på samma punkt.

Den ärade talaren, som berörde detta, sade äfven, att om vi nu fattade vårt beslut och gäfvu vårt bifall, visste vi ej hvad vi fingo i ersättning. Jo, mine herrar, vi veta det; ty om vi nu säga att vi lemna 30 procent på grundskatternas afskrifning, erhålla vi den af regeringen föreslagna värnpligtslagen.

Nu finnas andra, som säga att det är omöjligt, därför att Andra Kammaren icke antagit den såsom vi gjort det, och borde vi därför ej heller antaga detta föreliggande betänkande med mindre än att en nedsättning i afskrifningen å grundskatterna vidtoges i samma proportion som nedsättningen i de värnpligtiges skyldigheter.

Jag syftar härmed på vår ärade vice Talman, som förut så strängt uttalat sig mot kompromissen men nu så strängt håller på

densamma — till och med strängare, än de som sjelfva varit med om att stifta den, ty han vill gå så långt, att man skulle sätta det ena i fullständig proportion emot det andra.

Detta är icke min uppfattning af saken. Min mening är den, att jag är villig gifva något å grundskatterna för att i ersättning erhålla något i värnpligtsfrågan.

Här har sagts, att fråga vore om att öka landets försvar. Låt vara att ställningen i landet är sådan, att vi måste köpa detta försvar; men då hemställer jag, om det kan vara af så stor vikt, om vi för detta försvar kosta på oss några tusen kronor mer eller mindre. Anse vi att vi kunna få något bättre, är det då denna Kammare värdigt att fästa sig så mycket vid summan; och om denna Kammarer beslutar att afskrifva grundskatterna med 30 procent emot en värnpligtslag, som icke är fullt så god som den regeringen föreslagit men dock bättre än det vi nu hafva, så kommer dervid Första Kammarer icke att drabbas af något ansvar, utan tvärt om Andra Kammarer, i fall den skulle fordrat för mycket för att åstadkomma en så fosterländsk sak som att ordna vårt försvar.

Af samme talare har här äfven talats om våra fosterländska känslor: han slog äfven på den strängen. Men då skall också jag be att få slå på samma sträng!

Denna sträng kunna vi ju gerna beröra, men icke böra vi väl slå våra motståndare i ansigtet med att de icke ega sådana känslor. Ty äfven de hafva fosterländskänslor i bröstet, och skulle fäderneslandet komma i fara, är jag öfvertygad om, att äfven de skulle strömma till fanorna för att försvara sitt land. Men hvad vi böra hafva klart för oss, och hvad frågan här rör, är, huru långa öfningar vi i *fredstid* behöfva underkasta oss, i fall vi framdeles skulle komma i krig. Och jag tror och fruktar att vi hårdt blifva straffade, om vi ej under fredens dagar bereda oss på att möta fienden. Att man efter 60 eller 70 års fred icke är entusiastisk för krigsrustningar, kan väl vara möjligt; men att säga, att vi icke vilja försvara vårt fosterland, det vågar jag icke och dertill har jag ingen anledning.

Då jag är bestämdt öfvertygad om, att en återremiss eller ett afslag på frågan skulle förhindra dess lösning vid denna Riksdag; och då jag står på den ståndpunkt att, om vi skola köpa ett försvar, jag icke går så långt i kompromissen, att jag vill pruta på några kronor, är det gifvet att jag yrkar bifall; och det är därför jag nu anhåller om proposition på bifall till föreliggande förslag.

Grefve Ehrensvärd: Jag hade icke tänkt, att jag skulle behöfva besvara Eder, Herr vice Talman, med att i afton uppropa mig; men förhållandena hafva emellertid gjort att så skett, och då jag nu fått ordet, ber jag att få behålla det en liten stund.

Jag hade icke tänkt yttra mig här i afton *derför* att mina åsigtter i afseende å den första af de här föredragna punkterna väsent-

*Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.*
(Forts.)

Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter. (Forts.)
 ligen skilja sig från de åsigter, som hysas af flertalet af Kammarens ledamöter, och jag har redan uttalat dem för två år sedan i de två reservationer, som jag ansåg mig pligtig bilägga 1883 års Särskilda Utskotts betänkande. Jag har emellertid icke någon anledning tro, att de åsigter, jag der uttalade, skulle, vare sig inom denna Kammare eller inom Medkammaren, möta ett sådant biträdande, att det skulle vara skäl att vidhålla dem; och jag hade derfor tänkt att, närmast i öfverensstämmelse med min högt ärade länskamrat, lägga mitt ja och bifall till första punkten, under samma uttryck, som åberopades af honom: »härtill är jag nödd och tvungen.»

Sedan jag nu sagt detta för att erinra om att min åsigt är, att grundröntan väl kan afskrifvas, men att tionden bör bibehållas och utsträckas till den jord, som deraf icke för det närvarande drabbas, för att komma derhän att all jord i Sverige blir lika beskattad, ber jag att få öfvergå till den anledning, som närmast uppkallade mig. Jag upprepar, att jag icke anser det värdt att för närvarande hålla på dessa mina åsigter, framför allt efter de yttranden, som afgifvits på förmiddagen af Hans Excellens Herr Statsministern, och nu nyss af en ärad ledamot på gefleborgsbänken. Då *de* ha kunnat böja sig för förhållandena, kan äfven *jag* göra det.

Men hvad som uppkallade mig var ett yttrande från Herr vice Talmannen. Han hemställde, att den nu föredragna punkten skulle återremitteras, på det att Kammararen skulle hafva tillfälle att, sedan från Lag-Utskottet inkommit det förslag till sammanjemkning, som vi derifrån vänta och på grund af grundlagens stadgande också äro berättigade att derifrån förvänta, reservera oss den rättigheten att kunna jemka på den afskrifning af grundrönta, som nu är i fråga.

Jag tror icke det är värdigt Första Kammararen — jag ber om ursäkt att jag begagnar ett ord, som är temligen simpelt, men dock i detta ögonblick åtminstone uttrycker hvad jag vill säga — jag tycker icke att det är värdigt Första Kammararen att schackra med några procent. Här gäller det en stor fråga, det gäller att en gång göra slut på denna fråga om värnpligtens ordnande, som i 20 år stått på dagordningen. Vi ärfde den från den gamla representationen, och den nya har ännu icke mäktat att lösa densamma. Nu ligger oss här dock en möjlighet före; jag säger icke mer än en möjlighet, ty genom den återremiss af värnpligtslagen, som är beslutad i Andra Kammararen i sammanhang med dess i öfrigt allt för långt gående beslut, är dock en möjlighet gifven att åstadkomma en sammanjemkning på sådant sätt, att denna Kammare, utan att svika sin pligt mot fäderneslandet, skulle kunna gå in på att antaga en ny värnpligtslag enligt regeringens förslag men med de modifikationer, som deri kunna blifva nödvändiga utan att lagen derigenom i väsentligare mån blefve försämrad. Då frågar jag: skola vi afklippa möjligheten dertill? Jag tror icke att någon bör hysa tvekan, huru vida han i detta fall bör rösta för afslag eller återremiss eller å andra sidan bifall. Ty finnes det någon af Eder, mine herrar, som icke i sitt

innersta är öfvertygad, att Medkammaren i ett här fattadt beslut om återremiss skulle finna en önskad anledning till att icke söka *Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter.* åvägbringa en sammanjemkning i frågan? Om denna uppfattning hos mig är riktig, så frågar jag: är det rätt af oss att då gå in på en återremiss? Nej det är det icke. Jag anser att i denna stund Första Kammaren står inför ett dilemma. Antingen måste Kam-
 maren antaga det förslag, som af regeringen är framlagdt — och vi kunna göra det därför att regeringen sagt, att statens tillgångar medgifva oss att gå in på den afskrifning, som nu är föreslagen — eller också måste vi afstå från all tanke på att utbilda och förbättra vårt försvar. Det försvar, vi nu hafva, är, derom tror jag alla äro ense, icke tillfredsställande, icke betryggande. Och det är väl ändå ett betryggande försvar, som vi i första rummet söka att skaffa oss.

Om vi nu icke gå in på denna återremiss, som jag för min del icke vill gå in på ty jag anser all anledning förefinnas att i stället bifalla den föredragna punkten, huru ställer sig frågan då? Jo, den ställer sig så, att vi då hafva beslutit, att om Riksdagen fattar sammanstämmande beslut om en ny värnpligtslag, träder i verket äfven det nu i frågavarande i afseende på de 30 procentens afskrifning. I fall det vore så stäldt, att vi till följd af Riksdagsordningens föreskrift ovilkorligen skulle antaga Lag-Utskottets jemkningsförslag, sådant det kommer hit, kunde det vara en orsak till tvekan, hvad vi skulle göra i detta fall. Men det är alldeles icke förhållandet, att vi skulle vara skyldige att ovilkorligen antaga det sammanjemkningsförslag, som Lag-Utskottet kan komma att framlägga. Om det icke innebär någon förbättring i vårt nuvarande försvar och icke utgör något slags förstärkande deraf, då äro vi fullkomligt berättigade att afslå detsamma, och med det afslaget följer då också af sig sjelf ett upphäfvande af de endast vilkorligt beviljade 30 procentens afskrifning, och ansvaret för att den frågan också fallit drabbar då icke oss, mine herrar; det drabbar Andra Kammaren. Jag har sagt förut, att vi i 20 år hållit på och arbetat med försvarsfrågan; det har gått så långt, att det rätt nu är en skam för landet att icke hafva kommit till någon lösning deraf. Vill Första Kammaren taga det ansvaret på sig och nu motsätta sig möjligheten att komma till ett resultat, hvarmed dock en början vore gjord? Jag vet icke hvad Kammaren vill, men jag tror icke, att Kammaren bör åtaga sig ett sådant ansvar, och för min egen del vill jag det icke och därför kommer jag att rösta för bifall till den föredragna punkten.

Rop hördes nu på proposition.

Herr Anderson, Albert: Jag ber om ursäkt, att jag ännu en gång begärt ordet i denna fråga, men det är med anledning deraf, att flere talare under eftermiddagens plenum yttrat att tionden icke vore så ojemnt fördelad som räntan. Häraf skulle man kunna draga den slutsatsen, att mina uppgifter under förmiddagen angående tion-

Nedsättning i dens ojemna fördelning vore origtiga. Jag vill erkänna att tionden, de på viss jord hvilande grundskatter. som äfven åligger frälsehemman, hvilka, såsom bekant är, hafva knappt nämnvärd ränta, eger större utbredning än räntan, men jag håller för öfrigt på mina uppgifter om att tionden är ojemnt fördelad och jag får i denna sak hänvisa till 1864 års grundskattekomité's betänkande. Detta betänkande utvisar vid en jemförelse mellan taxeringsvärdet och tiondebeloppet en sådan ojemnhet, att till exempel i Upsala län af två hemman, hvarterdera år 1862 uppskattadt till 2,000 kronors taxeringsvärde, betalar det ena 22,48 kronor och det andra 1,73 kronor i tionde. I Stockholms län betala tvenne hemman, uppskattade till 10,000 kronor hvarterdera respektive 2,77 och 24,12 kronor i tionde, och i Södermanlands län två hemman af samma taxeringsvärde som de sistnämnda, respektive 85,56 och 10 kronor.

Dessa i korthet anförda siffror visa, att mitt påstående angående tiondens ojämnhet varit fullt berättigadt.

Herr Wennerberg: Då jag åter har ordet, är det min skyldighet att vara mycket kort och jag kan till och med lofva Kammaren, att jag skall vara allt för kort med afseende på ämnets vigt.

Det är egentligen det behjertansvärda yttrandet, som af en talare, Herr Forssell, afgifvits, af hvilket jag blifvit uppkallad. Han erkände, att han i några dagar verkligen varit mest böjd för en återremiss, såsom varande det sätt att gå till väga, som bäst motsvarade frågans rigtiga lösning. Jag står ännu på den af honom öfvergifna ståndpunkten och jag tror att det lätt nog kan hända, att han om några dagar skulle vilja återvända till sitt första tycke, som ofta brukar vara synnerligen vägledande och rigtigt. I denna min åsigt styrkes jag äfven genom hans argumentation, der han frågar, hvad en återremiss skulle tjena till, och hänvisar till ingressen såsom ett ööfvervinneligt hinder. Det förvånar mig, att han anser det vara alldeles omöjligt att ändra *den* lika så väl som något annat.

Härmed anser jag mig hafva besvarat hans inkast och finner detsamma icke på något vis inverka på min åsigt, att en återremiss skulle vara mest gagnelig.

Jag hörde af en talare nära mig upprepas, att en återremiss skulle af Andra Kammaren anses vara detsamma som ett afslag och antyda att vi vore mindre benägna för ett tillmötesgående; men jag vågar antaga, att hvar och en, som har någon riksdagsmannan- erfarenhet eller åtminstone verklig kännedom om Andra Kammarens sätt att gå till väga, som i allmänhet är synnerligen klokt och kallblodigt, har lätt att inse, att *den* Kammaren sannerligen icke kommer att fästa det afseende vid en återremiss eller bifall från denna Kammare, att den därför i ringaste mån skulle frångå hvad den finner vara för sig lämpligast.

Jag skulle önska att jag hade litet af den eld och värme, som ett par talare bakom mig inlade i sina föredrag, för att gifva mina ord mera eftertryck. Men i brist på detta torde det vara rådligast

att så fort som möjligt sluta. Att upprepa, hvad jag förut sagt om nyttan och värdigheten för Första Kammaren af en återremiss, samt om den sämre ställning, i hvilken Första Kammaren skulle komma genom ett bifall, vill jag icke. Det skulle endast trötta Kammaren och mig och skulle kanske, om jag lyckats att få en enda öfver på min sida, hvilket jag dock tviflar på, äfven beröfva mig denne.

Jag fortfar i mitt yrkande på återremiss.

Herr Törneblad: Jag vill icke motsäga min ärade granne till venster i afseende på den verkan, det ena eller andra beslutet kan hafva på Andra Kammaren, därför att min argumentation, så kort den kan blifva, utgår egentligen från hvad Första Kammaren vid detta tillfälle kan hafva för pligt att besluta. Det har för ett par dagar sedan talats mycket vackra och betydelsefulla ord om en kompromiss och om dess större eller mindre berättigande i landets lifsfrågor. Jag låter det vara i sitt värde; jag vill hvarken bejaka eller motsäga det, endast anmärka, att i det politiska lifvet nästan alla beslut utgöra kompromisser och sammanjemkningar mellan de enskildes åsikter, ty det ligger just i en representantförsamlings natur, att åsikterna der skola mötas, och efter att hafva mötts i allvarlig och ärlig kamp, sammanjemkas och lägga sig till ro i den åstadkomna försoningen och uppgörelsen. Jag vill således icke vidare tala här om det, men om så är, att kompromissen skulle i detta fall innebära något nedsättande, då är det också temligen klart, att om vi återremittera detta betänkande i tanke på att derigenom åstadkomma ett köpslagande med grundskatterna och försvarsfrågan, så att afskrifningsprocenten skulle nedsättas, då är det Första Kam-maren, som främst har inlåtit sig på kompromissen i denna mening och är den, som har motsatt sig, hvad regeringen i detta fall begärt. Låt vara att begäran, sådan den kommit från regeringen, innefattar något af kompromiss eller köp, men hvad vi här skulle vinna i första rummet skulle naturligtvis vara — så har jag fattat rege-ringens mening och så tror jag att den bör fattas — att taga ett steg framåt, beräknadt på att motverka den nihilism, som allt mer och mer sprider sig vida utom och kanske möjligen inom repre-sentationen, och en motverkan af denna nihilism skulle möjligen vara värd mer än 20 eller 30 procent af grundskatterna. Ty den har växt med åren och kanske kommer den att växa allt mer och mer. Det är Första Kammarens pligt att i det afseendet bifalla det förslag, som nu är framlagd såsom ett sista försök att rädda möjligheten till en utveckling af vårt försvar, låt vara att förslaget för tillfället innebär föga. Det är denna pligt, jag vill betona, och jag tror, att Första Kammaren vid så många tillfällen visat sin vilja och förmåga att handla för sig sjelf, oberoende af alla agita-tioner och opinioner, som kommit från ena eller andra hållet, om det också skulle vara från Medkammaren, att den ännu en gång

*Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.*

(Forts.)

Nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter. (Forts.) kan verkligen pröfva frågan oberoende af det beslut, som Medkammaren fattat, och säga sitt ord till svar på regeringens framställning, derigenom för alla visande att den vill i det längsta gå till mötes, hvad som billigtvis kan begäras, för att icke omöjliggöra en framtid för vårt försvar.

Det har talats om, att det skulle finnas brist på mod hos den ene eller den andre. Kan det finnas någon större brist på mod än att frukta för sig sjelf och för det beslut, som kan komma att fattas i den ena eller andra situationen? Det har talats om, att när dödens och lifvets lotter skiftas, då gäller icke något köpslagande, men när dödens och lifvets lotter skiftas, gäller det icke endast att försvara sin åsigt, utan äfven att försöka uppoffra den för den högre enheten och för fosterlandets framtid. Om den möjligen kan befrämjas, det ligger hos framtiden att afgöra, men låt oss icke gå framtiden i förväg, utan låt den bära sin egen omsorg och låt oss uppfylla *vår* pligt.

Jag anhåller att få yrka bifall till det föreliggande förslaget.

Herr Bergström: Under denna långa öfverläggningen har än den ene talaren, än den andre hänvisat till det sammanjemkningsförslag, som man väntar från Lag-Utskottet beträffande Kamrarnes olika beslut i fråga om värnpligtslagen. Somliga talare hafva med stora förhoppningar hänvisat till detta sammanjemkningsförslag, andra åter hafva förmenat, att ett dylikt förslag, som skulle tillfredsställa denna Kammare, icke kunde framkomma, och att således värnpligtsfrågan äfven för denna gång förfallit.

Jag skall ej nu på förhand uttala min mening om, huru vida öfver hufvud taget en sammanjemkning i realiteten kan åvägbringas; formelt är en sådan kanske möjlig, men i detta senare fall vill jag yttra några ord i frågan, huru vidsträckt denna sammanjemkning måste blifva. Då jag det gör, kommer jag i tillfälle att på samma gång bemöta en föregående ärad talare, en för detta finansminister, som så skarpt betonade den förutsättning, under hvilken Andra Kammaren antagit de i värnpligtslagen innehållna bestämmelserna om de värnpligtiges inskrifning och redovisning. I öfrigt kan Andra Kammaren anses hafva fullständigt afslagit Kongl. Maj:ts proposition, när den icke utsträckt beväringens tjänste- och öfningstid utöfver hvad som för närvarande är stadgadt. Nämnda förutsättning upplästes af den värde talaren, men det kan ej skada, att Kammaren får höra den en gång till; den lyder som följer: »att Kammarens blifvande beslut rörande det i Lag-Utskottets förevarande utlåtande framlagda förslag till värnpligtslag fattas under förutsättning, att Riksdagen jemväl besluter nedsättning med 30 procent i de på viss jord hvilande grundskatter och motsvarande lindringar i rustnings- och roteringsbesvären.»

Det var denna förutsättning, som den ärade talaren ansåg så fast och orubblig, att emot den kunde man ingenting göra.

Denna Kammares förutsättning för antagandet af värnpligtslagen var, såsom Kammaren behagade påminna sig, att Kamrarne med anledning af Kongl. Maj:ts förslag sammanstående besluta nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter och lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

*Nedsättning i
de på viss jord
hvilande
grundskatter.
(Forts.)*

Så vidt jag förstår, måste Lag-Utskottet vid sitt sammanjemkande taga hänsyn icke blott till Kammarens olika beslut om de konstitutiva bestämmelserna i värnpligtslagen utan äfven till de skiljaktiga förutsättningar, under hvilka Kamrarne fattat nämnda beslut. Jag skulle anse mig illa fullgöra min pligt såsom ordförande i Utskottet, om jag icke äfven sökte åstadkomma en sammanjemkning af dessa förutsättningar. Och det vore ju möjligt, att Andra Kammaren kunde finna lämpligt att göra sin förutsättning lika med Första Kammarens, ty derpå förlorar i grunden Andra Kammaren ingenting.

Utaf hvad jag yttrade, då till behandling förevar mitt förslag, att Stats-Utskottets utlåtanden N:is 27 och 28 icke skulle företagas till afgörande förr än å det sammanträde, som infölle näst efter det, då Kamrarne i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående värnpligtslagen hade fattat sammanstående beslut eller också frågan derom förfallit, framgår uppenbarligen, att jag ansett lämpligt, att vi i denna Kammare icke fatta beslut rörande nedsättning af grundskatte- och lindringar i rustnings- och roteringsbesvären, förr än frågan om värnpligtslagen blifvit afgjord, antingen så att Kamrarne derom sammanstående beslutat eller ock så, att frågan förfallit; och jag har icke fått anledning att förändra denna min åsigt.

Deraf följer, att jag för min del kommer att rösta med dem, som yrkat på återremiss i denna punkt. Jag tror det vara nyttigt, att man får bestämd den valuta, man vill hafva, innan man obetingadt förbinder sig att utgifva viss ersättning för samma valuta, som ju är en antaglig värnpligtstag.

Jag anhåller således om proposition på återremiss af denna punkt.

Grefve Posse: Då Ni, Herr vice Talman, först framstälde yrkande om återremiss af denna punkt, anförde Ni såsom skäl för detta yrkande följande: »det synes mig vara alldeles gifvet, att Kammaren icke kan besluta om köpeskillingen för en ny värnpligtstag förr än Kammaren vet hvad denna värnpligtstag kommer att innehålla.» Det är nog också det skälet som innerst varit afgörande för alla dem som, efteråt yrkat på återremiss.

Men, mine herrar, det innebär vida mera än hvad det synes innehålla. Det öppnar utan tvifvel på vid gavel dörren till den utvägen att afvakta möjligheten utaf att en sammanjemkning icke kan ega rum och då begagna tillfället för att utan all motivering helt enkelt afslå det nu föreliggande förslaget.

Genom en sådan åtgärd, med hvilken jag anser att Kammaren icke upprätthåller sin värdighet, skulle inträffa, att Kammaren nu

*Nedsättning i för tredje gången afslår hvad som positivt föreligger utan att er-
de på viss jord bjuda eller ens antyda något annat, som kan sättas i stället.*

*Det är på dessa skäl, som jag på det lifigaste bestrider åter-
remiss; och i hufvudfrågan, mine herrar, är det redan så vidlyftigt
grundskatte: taladt, att jag verkligen icke tilltror mig att kunna bidraga till nå-
gon ytterligare utredning af frågan.*

(Forts.)

Jag inskränker mig derföre helt enkelt till att yrka bifall till Utskottets förslag.

Detta yttrande mottogs med bifallsrop.

Hans Excellens Herr Statsministern Themptander: Kammar-
ren skall säkerligen hålla mig räkning för att jag vid denna sena
timme icke länge upptager Kammarens tid, ehuru under diskussionen
i denna fråga yttrats åtskilligt, hvarå det vore mycket frestande att
få ingå i svaromål. Det är emellertid *en* fråga, som ofta vidrörts
af åtskilliga högt ärade medlemmar af denna Kammar, som jag
icke kan underlåta att från min ställning något beröra.

Då jag på förmiddagen hade ordet, sökte jag framhålla de från
grundskattefrågans egen natur hemtade skäl, som i min tanke ta-
lade för den af Kongl. Maj:t föreslagna skattenedsättningen. Jag
vidrörde då icke det samband, hvari denna fråga af Kongl. Maj:t
blifvit ställd med försvarsfrågan. Såsom herrarne veta, har jag ej
kunnat hafva någon del i tillkomsten af den så kallade kompromis-
sissen; men jag har accepterat tillämpningen af densamma och anser
mig derför böra klargöra min ställning i frågan och min uppfatt-
ning af densamma.

Det har här talats om *köpeskillning* och *köpslagan*. Detta hän-
tyder på att man å något håll skulle hafva velat bereda sig obehö-
riga förmåner för priset af ett åtagande, som man i allt fall varit
skyldig att underkasta sig såsom en medborgerlig pligt.

Hade jag haft den uppfattningen af kompromissen, hade jag
för min del aldrig kunnat förorda ett accepterande af densamma,
ty en så beskaffad köpslagan anser jag vara lika komprometterande
för båda kontrahenterna.

Hvad kompromissen innefattar ligger efter min tanke deri, att å
ena sidan Medkammarens majoritet sedan lång tid tillbaka hyst in-
tresse för grundskattefrågans lösning, men tillika varit fullt medvet-
ten om de svårigheter, som stälde sig i vägen derför, under det att
å andra sidan denna Kammares majoritet, som hade klarare blick
för behofvet af ett förstärkande af landets försvarsväsende, jemväl
insåg svårigheten att åstadkomma en förbättring deraf. Det var ur
denna situation som den så kallade kompromissen tillkom. Båda
Kamrarne förenade dessa frågor med hvarandra för att med den ena
liksom framdrifva den andra. Det var sålunda två hvar för sig till
en lösning fullt berättigade frågor, som man sammanband i hopp
att derigenom samtidigt kunna befordra dem till en lycklig lösning.

För min del vågar jag därför tillbakavisa hvarje tanke på att en köpslagan här egt rum.

Nu är det visserligen möjligt att det beslut, som Kammaren fattar i denna fråga just i följd af det samband som förefinnes mellan de båda frågorna, icke kommer att få någon praktisk tillämpning; men detta beror då på förhållanden, som ligga utom grundskattefrågan.

Hvad som i min tanke är af stor betydelse och hvarpå man måste fästa ett synnerligt afseende är, att det icke är på denna Kammares obenägenhet för den föreslagna skattenedsättningen som de framlagda förslagen i de så kallade stora frågorna strandat.

Friherre Leijonhufvud: Det är endast med anledning af det här ofta använda uttrycket köpslagan som jag skall be att få säga några ord. Jag skall då till en början anmärka, att jag icke begagnar detta ord i någon nedsättande betydelse, men jag tror verkligen, att ordet och uttrycket icke är oberättigadt. Den, som nemligen är efter år fått det svar från den motsatta sidan: »ni får ingenting till försvarsväsendets ordnande, därför att ni icke vill bevilja något af hvad vi fordra för grundskatternas afskrifning», den, säger jag, är ej oberättigad att använda detta uttryck. Men det är ej blott försvarets organisation i dess helhet som man sätter sig emot, utan man afslår det ena extra anslaget efter det andra, för fästningars iordningställande, för trängen etc. etc. lika väl som nu ökad beväringsofning, allt under skäl att vi icke göra hvad de fordra för grundskatternas afskrifvande. Har ej då denna Kammare rätt att säga, att det är fråga om en *köpslagan*? Men, såsom jag redan anmärkt, jag anser visst icke att detta köpsläende eller denna kompromiss är i sig sjelf något föraktligt eller klandervärdt. Jag endast vill, att båda parterna vid ett köp skola veta hvad de betinga sig och få hvad de skola hafva, men icke att det skall uppgöras så, att den ena parten slutar med att få allt och den andra så godt som alls intet, och det är ett sådant slut jag i denna fråga fruktat från första stunden och än i dag fruktat.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjorde Herr Grefven och Talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad Stats-Utskottet i förevarande punkt hemställt, vidare derpå att punkten skulle till Utskottet återförvisas och slutligen på afslag å Utskottets hemställan, samt förklarade, efter att hafva förnyat propositionen på bifall till Utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, med anledning hvaraf Herr Grefven och Talmannen hemställde, huru vida Kammaren ville såsom kontraposition dervid antaga afslag å Utskottets ifrågavarande hemställan, samt förklarade sig anse de härå afgifna svaren hafva utfallit med öfvervägande ja.

Då emellertid votering äskades jemväl angående kontrapositionens innehåll, uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som vill, att vid blifvande votering om bifall till 1:a punkten i afdelningen A) utaf Stats-Utskottets utlåtande N:o 27 kontrapositionen skall innehålla afslag å punkten, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har såsom kontraposition vid nämnda votering antagits återremiss.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—83;
Nej—48.

I följd häraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller 1:a punkten i afdelningen A) utaf Stats-Utskottets utlåtande N:o 27, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten.

Vid slutet af den häröfver företagna omröstningen befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—94;
Nej—35.

De återstående punkterna samt ingressen.

Biföllos.

Afdelningen B).

Bifölls.

Föredrogs å nyo Stats-Utskottets den 11 och 15 innevarande April bordlagda utlåtande N:o 28, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären, äfvensom inom Riksdagen väckta förslag i dithörande ämnen.

*Lindring i
rustnings- och
roterings-
besvären.*

Grefve Sparre: Jag tager mig friheten föreslå följande föredragningsätt vid behandlingen af Stats-Utskottets förevarande utlåtande, nemligen först den första punkten, derpå af andra punkten den deri förekommande lag angående ändring i rustnings- och roteringsbesväret, paragrafvis, derefter ingressen till andra punkten, och sist tredje och fjerde punkterna.

På gjord proposition beslöts, att utlåtandet skulle punktvis företagas till afgörande, hvarvid, beträffande andra punkten, de särskilda paragraferna i den derunder föreslagna lag skall förekomma först, dernäst lagens rubrik och sedermera punktens ingress.

1:a punkten.

Herr Björnstjerna: Ehuru jag har åtskilliga anmärkingar att framställa så väl mot den nu föredragna punkten som mot andra delar af det förevarande betänkandet, vill jag vid denna sena timme icke upptaga tiden med deras framförande utan inskränker mig till detta omnämmande deraf.

Öfverläggningen angående förevarande punkt förklarades härmed slutad, och Utskottets deri gjorda hemställan bifölls.

2:a punkten.

Utskottets förslag till lag angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären.

§ 1.

Godkändes.

§ 2.

Friherre Klinckowström: Jag tänker visserligen icke genom mitt anförande rörande denna punkt i något afseende göra något yrkande, ty jag inser mycket väl, att det vore fåfängt; men jag

Lindring i
rustnings- och
roterings-
besvären.
(Forts.)

anser mig dock, lika som då senast denna fråga om afskrifning för de roterade infanteri- och rusthållsregementena var före, framlägga de betänkligheter i sak, som tala emot en dylik *medeltalsberäkning* för hvarje regemente, som här af Kongl. Maj:t blifvit föreslagen och af Stats-Utskottet förordad. Om vi då först gå till de roterade regementena, så befinnes hvad till exempel angår *Första lifgrenadierregementet*, att medeltalet för ett nummerunderhåll vid hela regementet är upptaget till 180 kronor. Således skulle 30 procents afskrifning af detta utgöra 54 kronor. Men, mina Herrar, det är högst få nummer inom regementena, som just stanna på medelsiffran, utan de flesta gå antingen öfver eller under densamma. Det är svårt att säga, huru många rotar af hvarje slag som finnas vid regementena af den ena eller andra kategorien, ty det har icke blifvit offentligen utredt. Likvisst hafva de komitéer, hvilka blifvit tillsatta för att utreda rusthålls- och roteringsbesvärens belopp, synnerligen den hvars underdåniga betänkande är dateradt den 27 Maj 1868, upptagit det högsta och det lägsta belopp, hvartill roteringen uppgick vid de roterade regementena. Om man vill bilda sig ett omdöme efter dessa siffror, så blir den högsta roteringsbördan vid 1:sta Lifgrenadierregementet 605 kronor och lägsta 90 kronor. Om man beräknar, att för ingen rote afskrifves mer eller mindre än 54 kronor, som är 30 procent af medelvärdet, så skulle den högst roterade icke få mer än 8,91 procent af afskrifningsbeloppet, under det att den lägst roterade finge 60 procent. Gå vi till *Uplands* regemente, så är medelsiffran för roteringskostnaden upptagen till 180 kronor, hvaraf 30 procent skulle utgöra 54 kronor. Enligt de uppgifter, som i komiterades arbeten finnas framlagda rörande högsta och lägsta roteringen, skulle den högsta roten, som har en roteringskostnad af 330 kronor, få en afskrifning af 15,90 procent, under det att den rote, som har lägsta roteringsbördan, utgörande 92 kronor, skulle få en afskrifning af 58,80 procent. Vid *Skaraborgs* regemente är på grund af hvad jag förut nämnt, afskrifningen i medeltal för hvarje rote vid regementet 51 kronor. Derigenom skulle den högst roterade, med årliga roteringskostnaden af 370 kronor, få endast 13,80 procents afskrifning, men den lägst roterade med 95 kronors roteringsbördan få 53,70 procents afskrifning. På samma sätt är förhållandet med *Södermanlands* regemente, der den högst roterade skulle få 12,99 procents och den lägst roterade 75,0 procents afskrifning. Vid *Kronobergs* regemente skulle den högst roterade få 12,42, men den lägsta få 80,34 procent. Vid *Jönköpings* regemente skulle den högst roterade på grund af den medeltalsberäkning, som Kongl. Maj:t har föreslagit, endast få 8,76 procents afskrifning, under det att den lägst roterade skulle få 68,16 procent. Vid *Bohus läns* regemente skulle den högst roterade endast få 12,57 procents afskrifning, men den lägsta 76,26 procent. Vid *Norra Skånska* infanteriregimentet är förhållandet ungefär detsamma som vid *Södra Skånska* infanteriregimentet, der den högst roterade skulle få 16,80 procents afskrifning, men den lägsta deremot få 51,96 procent.

Hvad rusthållsregementena beträffar, är det ännu värre, ty såsom både Kongl. Maj:ts proposition och Stats-Utskottets förslag innehålla, skulle från rustningen först afgå rustningsunderstödet, afräknadt från det medelvärde, som här är uppgifvet vid hvarje regemente för hela rustningen. Men som detta rustningsunderstöd utgår med högst olika belopp, så skulle vid det regemente, hvars medelvärde på dess rusthåll är lägre än medelvärdet på rustningsunderstödet, dess samtliga rotar icke få något understöd, oaktadt flera rusthåll inom sådana regementen hafva en mycket större kostnad för sitt rustningsbesvär än hvad rustningsunderstödet utvisar, ehuru summan på *hela* regementets rustningskostnad är mindre än summan på hela regementets rustningsunderstöd. Jag anhåller att den tablå jag här har upprättat öfver dessa förhållanden måtte få inflyta i protokollet, på det att der måtte förvaras denna min gensaga, grundad, såsom mig synes, på talande skäl, hvarföre hela denna anordning i fråga om afskrifning är oriktig och kommer att föranleda stort missnöje i landsorten.

Lindring i rustnings- och roteringsbesvären.
(Forts.)

Uppgift å den afskrifning af 30 % å rustning och rotering som Kongl. Maj:t nu föreslår och Stats-Utskottet vid 1885 års riksdag i Betänkande

N:o 28 förordat:

	Enligt Kongl. Maj:ts förslag roteringskostnaden i medeltal för helt regemente eller corps.			Högsta och lägsta årliga roteringskostnaden vid regemente eller corps med afskrifningens verkliga belopp.					
	Kronor.	ö.	30 proc. afskrifning. Kronor.	Årlig kostnad, <i>högst.</i>	Afskrifningens belopp i procent.	Årlig kostnad, <i>lägst.</i>	Afskrifningens belopp i procent.		
Roteringskostnad:									
1:a Lifgrenadier-regementet..	180	—	54,—	605	—	8,91	90	—	60,—
Uplands d:o ..	180	—	54,—	330	—	15,90	92	—	58,80
Skaraborgs d:o ..	170	—	51,—	370	—	13,80	95	—	53,70
Södermanlands d:o ..	130	—	39,—	300	—	12,99	52	—	75,—
Kronobergs d:o ..	150	—	45,—	362	—	12,42	56	—	80,34
Jönköpings d:o ..	150	—	45,—	513	—	8,76	66	—	68,16
Bohus läns d:o ..	150	—	45,—	358	—	12,57	59	—	76,26
Norra Skånska inf. d:o ..	130	—	39,—	281	—	12,57	82	—	76,26
Södra Skånska inf. d:o ..	130	—	39,—	232	—	16,80	78	—	51,96

Tablå öfver den enligt Stats-Utskottets Betänkande N:o 28 och Kongl. Maj:ts Proposition vid 1885 års riksdag föreslagna 30 % afskrifningen å rusthåll och huru den tager sig ut i verkligheten:

	Beräknad medelkostnad 1885.		Verklig kostnad:				Verklig andel uti procent af:				I medeltal pr N:o utgjorde (1868) hela					
	Kr.	öre	högst		lägst		de föreslagna 30% i medeltal.		blir i % för de högst onererade.		blir i % för de lägst onererade.		rustningskostnaden.		rustningsunderstödet.	
			Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre	Kr.	öre
<i>Rusthålls-kavalleri:</i>																
Lifregementets Dragoncorps	350	—	526	—	358	—	—	—	(25,80 ^a)	—	—	405	—	440	—	
Lifregementets husarcorps	350	—	647	—	274	—	29	20	3,87	9,18	—	405	—	268	—	
Smålands husarregemente	320	—	503	—	281	—	21	60	4,29	7,68	—	353	—	248	—	
Skånska husarregementet	300	—	367	—	272	—	78	—	28,24	28,65	—	329	—	40	—	
Skånska dragonregementet	300	—	400	—	226	—	79	50	19,86	35,16	—	298	—	35	—	
<i>Rothålls-kavalleri:</i>																
Jemtlands hästjägarecorps	300	—	409	—	255	—	79	20	19,35	31,05	—	263	—	36	—	
<i>Rusthålls-infanteri:</i>																
Lifregementets grenadiercorps	320	—	406	—	132	—	—	—	(21,60 ^a)	—	—	297	—	334	—	
2:dra Lifgrenadier-regementet	310	—	746	—	184	—	—	—	(123,30 ^a)	—	—	307	—	335	—	
Vestgöta regemente	320	—	480	—	85	—	35	10	7,29	41,28	—	330	—	203	—	
Smålands grenadierbataljon	300	—	273	—	77	—	15	30	5,58	19,86	—	294	—	249	—	

^a) Borde hafva detta, men får intet.

Lördagen den 18 April, e. m.

N:o 28. 38

Lindring i
rustnings- och
rotterings-
besvären.
(Forts.)

Jag anser, för min del, ingen annan afskrifning vara riktig och rättvis, vare sig man vill afskrifva 30 procent eller taga hvilken procentsiffra som helst, än den, som gäller hvarje rusthåll inom de respektive regementena och corpserna, i stället för att, såsom här har skett, blott taga en medelsiffra för hvarje helt regemente. Det är blott detta jag har velat nämna, och får jag på grund deraf för min del yrka afslag på hela detta betänkande.

*Lindring i
rustnings- och
roterings-
besvären.
(Forts.)*

Herr Anderson, Albert: Med anledning af de anmärkningar, som den siste ärade talaren framställt mot de i denna paragraf föreslagna värden, ber jag få lemna en redogörelse för det sätt, hvarpå dessa värden tillkommit. De äro i det närmaste öfverensstämmande med de värden, som skatteregleringskomitéen föreslagit för rustnings- och roteringsprestationerna. Inom nämnda komité undergick just denna fråga en omsorgsfull granskning och bland de faktorer, som användes för att bestämma dessa värden, förekommo i första rummet de uppgifter, som den s. k. »lindringskomitéen» hade infordrat öfver värdet å rustningen och roteringen vid hvarje nummer. Dessa uppgifter befunnos så beskaffade, att de uppenbarligen icke kunde öfvensstämma med verkliga förhållandet, och den föregående talaren har troligen just ur dem hemtat sina uppgifter derom att rothållskostnaden skulle exempelvis vid ett nummer utgöra 600 kronor. Det är ju uppenbart, att detta är origtigt. Skatteregleringskomitéen fann också detta och måste därför använda dels markegångsprisen och dels de gällande vakansafgifterna för vakanta rusthåll och rotar. Med tillhjälp af dessa siffror kom komitéen till ett medelvärde för hvarje regemente. Att värdena å prestationerna för de särskilda rotarne och rusthållen kunna vara olika, är gifvet, men att det råder en så stor skilnad som den föregående talaren förmenade, det vågar jag bestrida. Skatteregleringskomitéens förslag remitterades, sedan det till Kongl. Maj:t inkommit, till vederbörande embetsverk, hvilka också yttrade sig om dessa värden och i propositionen till 1883 års Riksdag föreslog Kongl. Maj:t värden å prestationerna för hvarje rusthåll och rote i nära öfverensstämmelse med de i det nu föreliggande förslaget upptagna. I Kongl. Maj:ts proposition till denna Riksdag har ingen annan ändring skett i de 1883 föreslagna värdena än som påkallats deraf, att rusthållarne vid det indelta kavalleriet befriats från beklädnads- med flera skyldigheter. Utskottet har genom sitt förslag att rust- och rothållarne vid båtmanshållet skulle befrias från utgörande af ersättning för statsverkets öfvertagande af skyldigheten att bekosta beklädnadspersedlarne föreslagit en deremot svarande nedsättning af 10 kronor för hvarje nummer i värdet för båtmanskompanierna. Denna Kammare har ju redan beslutat om båtmansbeklädnaden, och det är därför icke skäl att göra ändring i de af Utskottet föreslagna värdena. Jag får på grund häraf yrka bifall till denna paragraf.

*Lindring i
rustnings- och
roterings-
besvären.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af nu föredragna paragraf och sedan på afslag derå; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

§§ 3—11 och rubriken.

Godkändes.

Herr Abelin: Oaktadt jag har ett och annat att invända mot det nu föredragna förslaget, har jag likväl ansett mig icke böra göra några i detalj gående anmärkningar, utan ber endast att få till protokollet antecknadt, att jag för min del icke kan gilla grunderna för den ifrågasatta lindringen, hvilken jag anser icke böra annorlunda ega rum än i sammanhang med en reglering af institutionen samt fixering af dess bördor.

Ingressen.

Bifölls.

3 och 4 punkterna.

Biföllos.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts att bland utskottsbetänkandena på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle sättas främst de utlåtanden, som denna dag bordlagts första gången, och sist de ärenden, som denna dag bordlagts andra gången.

Kammaren åtskildes kl. 10,32 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
